

Siseministri määruse „Põlevmaterjalide ja ohtlike ainete ladustamise tuleohutusnõuded“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõuga nähakse tuleohutuse seaduse (edaspidi *TuOS*) § 19 lõike 7 alusel ette ehitises ja selle territooriumil **põlevmaterjali ja ohtliku aine ladustamise tuleohutusnõuded**. Eelnõuga kehtestatakse uus terviktekst ja tunnistatakse senine määrus kehtetuks. Peamised muudatused on järgmised.

1) Täiendatakse ohtliku aine ladustamise tuleohutusnõudeid.

- Veeseaduse muutmise seadusega¹ (edaspidi *seadus 346 SE*) tunnistatakse kehtetuks veeseaduses reguleeritud nõuded naftasaaduse, põlevkiviõli ja selle saaduse ning biokütuse hoidla (edaspidi koos *hoidla*) kujale, sest need ei ole niivõrd olulised vee kaitseks, kuivõrd tuleohutuse tagamiseks. Seega on asjakohane reguleerida neid nõudeid siseministri määruks.
- Lisaks täiendatakse ohtliku aine ladustamise nõudeid ka teiste nõuetega, mille eesmärk on suurendada tuleohutust. Kemikaaliseaduse (edaspidi *KemS*) § 8 lõike 1 nõue, et kemikaali tuleb käidelda inimese elule ja tervisele ning asjale ja keskkonnale ohutult, ei ole piisav ka kemikaali käitlejale, nagu on Päästeamet järelevalves tuvastanud. Kemikaali käitlejad on seni juhitud ohutuskaartidest või muudest juhistest, kuid see pole alati taganud piisavat selgust, kuidas tagatakse ohtliku aine ladustamisel tuleohutus. Silmas tuleb aga pidada, et eelnõus käsitatakse ohtliku aina ohtlikku kemikaali *KemS*-i tähenduses, ja see tähendab pisut erinevat lähenemist kui *KemS*-is.

2) Kaotatakse ära nõue järgida põlevmaterjali ladustamisel kinnistu välispiiri lähedust.

Tuleohu vältimisel on oluline hoida ära tule levik ehitistele. Kehtiv õigus ei võimalda põlevmaterjali ladustada kinnistu välispiiri läheduses, kuid tiheasustusega alal on vahel raske leida kinnistul õiget kohta, kus hoida näiteks prügikonteinerit. Seetõttu reguleeritakse eelnõus vaid ehitise lähedust, hõlmates ka naaberkinnistu ehitisi. Loomulikult tuleb igal juhul tagada päästjate juurdepääs ehitistele.

3) Lisatakse põlevmaterjali lahtise ladustamise plaani näidis, millest on tuntud valdkonnas pikalt puudust, ja kaotatakse ära kohustus kooskõlastada see Päästeametiga. Lisaks täpsustatakse põlevmaterjalist jäätmete ja olmejäätmete ladustamise nõudeid.

Eelnõu avaldab **pigem positiivset mõju**, sest kehtestatakse selgemad tuleohutusnõuded ohtliku aine ladustamisele ning kaotatakse kohustus järgida põlevmaterjali, sealhulgas põlevmaterjalist jäätmete ja olmejäätmete ladustamisel kinnistu välispiiri.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud:

- Siseministeeriumi pääste- ja ohutuspoliitika osakonna nõunik Mari Tikan (tel 612 5142, mari.tikan@siseministeerium.ee) ning

¹ [RT I. 21.03.2024. 1.](#)

- Päästeameti:
 - ohutusjärelvalve osakonna ekspert Reelika Kuusik (reelika.kuusik@rescue.ee) ja
 - Lääne päästkeskuse ohutusjärelvalve büroo tuleohutuskontrolli nõunik Jaak Jaanso (jaak.jaanso@rescue.ee).

Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Siseministeeriumi õigusnõunik Helen Ojamaa-Muru (helen.ojamaa-muru@siseministeerium.ee) ja õigusosakonna õigusnõunik Gerly Herm (teenistussuhe lõppenud).

Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Siseministeeriumi õigusosakonna keeletoimetaja Heike Olmre (tel 612 5241, heike.olmre@siseministeerium.ee).

1.3. Märkused

Eelnõuga kehtestatakse uus terviktekst ja tunnistatakse kehtetuks siseministri 2. septembri 2010. aasta määrus nr 44 „Põlevmaterjalide ja ohtlike ainete ladustamise tuleohutusnõuded“ (edaspidi *kehtiv määrus*).

Eelnõu on seotud seadusega 346 SE, mis jõustub osaliselt 1. juulil 2024. Eelnõu ei ole seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga ega Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb **16 paragrahvist** ja kolmest lisast.

Eelnõu §-ga 1 kehtestatakse reguleerimisala: põlevmaterjali ja ohtliku aine ladustamise tuleohutusnõuded, sealhulgas nõuded hoidla, ammoniaagirajatise ning hapniku hoiukoha kujale. Kuja all mõistetakse ohutut kaugust põlevmaterjali või ohtliku aine ladustamise koha ja teiste ehitiste vahel.

Ehkki eelnõu 3. peatükis täiendatakse oluliselt ohtliku aine ladustamise nõudeid, järgitakse nõuete seadmisel siiski võimaliku tuleohtu vähendamist. Ohtlik aine võib oma omaduste tõttu tekitada ka muid ohte, mille vältimise nõue on esitatud näiteks KemS-i § 8 lõikes 1. Selles on sätestatud, et kemikaali tuleb käidelda inimese elule ja tervisele ning asjale ja keskkonnale ohutult. Mõne ohtliku aine kohta on kehtestatud ka detailsamad nõuded, näiteks ammoonium-nitraadile², küttegaasile, sealhulgas gaasiballoonile ja -anumale³, lõhkematerjalile ja pürotehnikale⁴ ning naftasaadustele ja põlevkiviõlile⁵. Seega võivad ohtlikud ained oma omaduste tõttu tekitada ka muid ohte, kuid eelnõuga kehtestatakse eelkõige nõuded, mis aitavad vähendada tuleohtu.

Eelnõu §-ga 2 kehtestatakse kohaldamisala, et piiritleda ohtliku aine ladustamise tuleohutusnõuete sihtrühma. See on vajalik, kuna võrreldes kehtiva määrusega täiendatakse ohtliku aine

² Majandus- ja taristuministri 11. jaanuari 2016. aasta määrus nr 5 „[Erinõuded ammooniumnitraadi käitlemisele](#)“.

³ Majandus- ja taristuministri 3. juuli 2015. aasta määrus nr 87 „[Küttegaasi kasutavale gaasipaigaldisele, selle ehitamisele ja gaasiseadme paigaldamisele ning gaasiballooni ladustamisele ja gaasianuma täitmisele esitatavad nõuded](#)“.

⁴ Majandus- ja kommunikatsiooniministri 7. augusti 2012. aasta määrus nr 57 „[Lõhkematerjalilaole, lõhkematerjali ja pürotehnilise toote hoidmisele esitatavad nõuded](#)“.

⁵ Keskkonnaministri 20. septembri 2019. aasta määrus nr 42 „[Naftasaaduse, põlevkiviõli, selle saaduse või biokütuse hoidla ehitamise ja kasutamise nõuded ning kuja täpsustatud ulatus](#)“.

ladustamise tuleohutusnõudeid märgatavalt. Põlevmaterjali ladustamise tuleohutusnõuded kehtivad juba praegu kõigi kohta, ja kuna neid leevendatakse, ei ole vaja kohaldamisala kitsendada.

Lõike 1 kohaselt ei kohaldata ohtliku aine ladustamise tuleohutusnõudeid kodumajapidamisele ja jaemüüjale, sealhulgas jaemüügipakendis kaubale. See tähendab, et neid nõudeid ei pea järgima korteris, elamus tervikuna või selle elamiseks kasutatavas osas ja poes tavakasutuseks mõeldud ohtliku aine ladustamisel. Kindlasti tuleb ka sellistel puhkudel järgida elementaarseid ohutusnõudeid, et oleks tagatud eelkõige ohtlike ainete kättesaamatus lastele ning välistatud jaemüügipakendi lekked ja seeläbi ainete segunemine, mis võib tekitada lisaohu. *Hulgi- ja jaemüüja* on määratlemata õigusmõisted. Praktikas, sealhulgas majandustegevuse registris, on need aga kasutusel. *Hulgimüüja* on eelkõige ettevõtja, kes müüb teisele ettevõtjale. Seevastu jaemüüja müüb tarbijale tarbijakaitseseaduse § 2 lõike 1 punkti 1 tähenduses.

Lõike 2 kohaselt hindab lõikes 1 nimetatud ohtliku aine ladustaja, kes peab KemS-i § 8 lõike 1 kohaselt käitlema kemikaali inimese elule ja tervisele ning asjale ja keskkonnale ohutult, iga kord enne ohtliku aine ladustamist selle kogusest ja omadustest tulenevat ohtu ning lähtub ohtliku aine ladustamisel ohuhinnangut arvestades eelnõukohasest määrusest (edaspidi *määrus*).

Lõike eesmärk on täpsustada, et juhul, kui ettevõtja, kellele kohaldatakse KemS-i, ladustab ohtlikku ainet sellises koguses, et selle vale ladustamine võib tuua kaasa õnnetuse, peab siiski järgima ohtliku aine ladustamise tuleohutusnõudeid. Kui ettevõtja leiab, et KemS-is ja selle rakendusaktides ei ole ohtliku aine käitlemiseks piisavalt tuleohutusnõudeid, saab ohtliku aine ladustamisel juhinduda määrusest. Samuti saab Päästeamet viidata määrusele, kui ettevõtja ilmselgelt ei taga ohtliku aine ladustamisel tuleohutust. Praegu saab aluseks võtta ka ohtliku aine ohutuskaardi. Näiteks on eelnõu koostajad tutvunud ohutuskaardiga, millel on öeldud:

Tuleohtlike vedelike ladu. Hoida vastavalt kohaliku omavalitsuse eeskirjadele. Ladustada piiristatud ja kogumisvahenditega varustatud aias, et hoida ära pääsemine kraavidesse ja/või vooluveekogudesse. Hoida ainult korralikult märgistatud mahutites. Kasutada järgmistest materjalidest tehtud mahuteid: Madalsüsinikteras. Roostevaba teras.

Kui sellise ohutuskaardi järgi tuleohtlikku vedelikku ladustada, oleks eelkõige vaja kohaliku omavalitsuse üksuse eeskirja, millest lähtuda. Kui seda pole, tuleb selle ohutuskaardi järgi jälgida vaid seda, et tuleohtlik vedelik ei satuks kraavi või vooluveekogusse. Samuti peab selle ohutuskaardi kohaselt olema terasest mahuti korralikult märgistatud, aga kuidas, seda pole öeldud. Seega, kui ettevõtja vajab ohtliku aine ohutuks ladustamiseks tuleohutusnõudeid, saab ta, hinnates asjaolusid, võtta aluseks ka määruse. KemS-i peavad järgima kõik, kes kemikaaliga vähegi kokku puutuvad. Kui ettevõtja on siiani järginud kehtiva määruse lisa 2 ladustamisnõudeid, on kindlasti asjakohane võtta ka edaspidi aluseks määrus.

KemS-i § 3 lõikes 3 on kemikaali käitlemist määratletud kemikaali valmistamise, tootmise, töötlemise, pakendamise, hoidmise, vedamise, kättesaadavaks tegemise ja kemikaaliga seonduva muu tegevusena. See tähendab, et kui kemikaali hoitakse KemS-i tähenduses, tuleks järgida määruse nõudeid. Ladustamisena mõistetakse määruses eelkõige KemS-i § 3 lõike 3 tähenduses kemikaali hoidmist.

Eelnõu §-s 3 selgitatakse termineid.

Lõike 1 kohaselt on ladustamine määruse tähenduses põlevmaterjali või ohtliku aine hoidmine ehitises või selle territooriumil. Seega loetakse ladustamiseks erinevaid elulisi olukordi, näiteks prügikonteinerisse jäätmete kogumist ja puidutööstuses hakkepuidu või keemiatööstuses kemikaalide hoidmist.

Lõike 2 kohaselt käsitatakse põlevmaterjali TuOS-i tähenduses. TuOS-i § 2 lõike 3 kohaselt on põlevmaterjal süttiv materjal või aine, mis sädemete ja lahtise leegiga kokkupuutel ning ümbritseva keskkonna kõrge temperatuuri mõjul süttib, levitab tuld ning eraldab soojust, suitsu, mürgiseid gaase ja kuumi või põlevaid tilku. Põlevmaterjalid on TuOS-i tähenduses näiteks puit, värv, plast, kütus, sealhulgas küttegaas, ning muud materjalid ja ained, mida kasutatakse ehitises muu hulgas ehitus- või viimistlusmaterjalina või mida saab ladustada laoplatsil või ehitises. Seega saab põlevmaterjal olla ka ehitus- või viimistlusmaterjal. Nii on näiteks siseministri 30. märtsi 2017. aasta määruses nr 17 „Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded“ (edaspidi *määrus nr 17*) kehtestatud tuletundlikkuse ja -püsivuse nõuded just ehitusmaterjali kohta.

Lõike 3 kohaselt käsitatakse ohtliku aina KemS-i tähenduses ohtlikku kemikaali. *Ohtlik kemikaal* on laiem mõiste, kuna hõlmab nii ohtlikku ainet kui ka segu.

→ **Kemikaal** on KemS-i § 3 lõike 1 kohaselt aine või segu REACH-i määruse⁶ tähenduses.

→ **Ohtlik kemikaal** on KemS-i § 3 lõike 2 kohaselt aine või segu, mis vastab CLP määruse⁷ I lisa osades 2–5 sätestatud füüsikaliste, tervise- või keskkonnaohtude kriteeriumidele. Seetõttu võivad ohtlikud kemikaalid olla tervise-, tule-, plahvatus- ja keskkonnaohtlikud.

→ **Aine** on looduslik või tootmise teel saadud keemiline element või selle ühendid koos püsivuse säilitamiseks vajalike ja tootmismenetlusest johtuvate lisanditega, välja arvatud lahustid, mida on võimalik ainest eraldada, mõjutamata aine püsivust või muutmata selle koostist. Tootmises tekib aine tavaliselt keemilise reaktsiooni tulemusel.

→ **Segu** on kahest või enamast ainest koosnev segu või lahus.

Tuos-i § 19 lõikes 7, mille alusel määrus kehtestatakse, võimaldab reguleerida konkreetselt ohtlikke aineid. Ohtliku ainaena käsitatakse eelnõus KemS-i tähenduses ohtlikku kemikaali, mis saab olla nii üks aine kui ka ainete segu. Kuna eelnõu §-s 2 täpsustatakse ka määruse kohaldamisala, on ohtliku aine selline käsitlus piisavalt täpne ja arusaadav.

Eelnõu §-s 4 sätestatakse tuleohutusnõuded põlevmaterjali ladustamisele ehitises.

Lõikes 1 nimetatakse kohad, kus ei tohi põlevmaterjali ladustada.

Punkti 1 kohaselt ei tohi põlevmaterjali ladustada ehitises, sealhulgas väljumisteel, sellisel, et see põhjustab tuleohtu, takistab evakuatsiooni või raskendab päästetööd. Punkti 2 kohaselt ei

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) ja millega asutatakse Euroopa Kemikaalide Agentuur ning muudetakse direktiivi 1999/45/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 793/93, komisjoni määrus (EÜ) nr 1488/94 ning samuti nõukogu direktiiv 76/769/EMÜ ja komisjoni direktiivid 91/155/EMÜ, 93/67/EMÜ, 93/105/EÜ ja 2000/21/EÜ. – [ELT L 396, 30.12.2006, lk 1–850](#).

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1272/2008, mis käsitleb ainete ja segude klassifitseerimist, märgistamist ja pakendamist ning millega muudetakse direktiive 67/548/EMÜ ja 1999/45/EÜ ja tunnistatakse need kehtetuks ning muudetakse määrust (EÜ) nr 1907/2006. – [ELT L 353, 31.12.2008, lk 1–1355](#).

tohi põlevmaterjali ladustada evakuatsiooniteel või hoone tehnosüsteemi ruumis või tehnosüsteemide sõlmpunktis, sealhulgas ventilatsiooniruumis, nõrkvooluruumis, serveriruumis või veemõõdusõlmes. Samuti ei tohi ladustada põlevmaterjali näiteks päästemeeskonna infopunktis või akuruumis. Põlevmaterjali sellises kohas ladustamine suurendab tulekahju korral selle koha eripõlemiskoormust, mis omakorda kahjustab seadmeid või raskendab päästetööd.

Põlevmaterjali tohib seega ehitises ladustada, kuid tuleb arvestada, et selle kogus ja paigutus ei tohi põhjustada tuleohtu, takistada inimeste liikumist tulekahju korral või raskendada päästjate päästetööd. Päästetöö hõlmab ka näiteks vajadust inimest kiirabi osutamiseks transportida. Kui väljumis- või evakuatsioonitee on ladustamise tõttu kitsas, ei pruugi olla võimalik inimest kandraamiga liigutada. Selle kõige tavalisem näide on jalgrattad ja lapsevankrid, aga ka suured lillepotid ja kapid kortermaja trepikojas. Neid asju võib hoida kohas, kus need ei jää kellelegi ette ega kitsenda ohutut liikumist.

Samuti tuleb arvestada, et näiteks hooletult tühja lapsevankrisse visatud suitsukoni võib panna vankri põlema, ja kui see põleb trepikojas, on trepikoja kasutamine evakuatsiooniks võimatu. Sellel põhjusel lisatakse ka nõue, et põlevmaterjali ei tohi ladustada evakuatsiooniteel. See takistab nii otseselt evakuatsiooni kui ka loob tuleohtu, kuna evakuatsiooniteele ladustatud põlevmaterjal võib süttida ning sellisel juhul ei saa evakuatsiooniteed kasutada ja hoonest väljumine on raskendatud või isegi võimatu.

Silmas tuleb pidada, et nõude rikkumiseks ei saa pidada ainult olukorda, kus on toimunud reaalne evakuatsioon, mis on olnud raskendatud põlevmaterjali vale ladustamise tõttu. Nõuet on rikutud, kui põlevmaterjal on ladustatud selliselt, et võimalik evakuatsioon, st kiire ja ohutu liikumine hoonest, on raskendatud.

Punkti 3 kohaselt ei tohi ladustada põlevmaterjali elektrijaotla või elektrijaotuspunkti sees, all, peal või vastas. Ka kehtiva määruse §-s 6 on sama nõue, mille eesmärk on vähendada riski, et elektriseadeldiste võimaliku ülekuumenemise või muu rikke tõttu süttib põlevmaterjal ja tekib tulekahju. Elektrijaotlana saab käsitada elektriruumi või -ala, mis sisaldab üht või mitut jaotusseadet, näiteks elektrikilpi või -sektsiooni. Elektrijaotla võib olla nii hoone sees kui ka väljas. Kõige tüüpilisem elektrijaotla on alajaam või hoone elektriruum, kus paiknevad elektrikilbid. Elektrijaotuspunkt on elektrikilp ehk elektrikooste.

Lõike 2 kohaselt võib kolme või enama korteriga elamu keldris ladustada elamu või selle osa kütmiseks mõeldud tahkeküttematerjali tingimusel, et kelder on omaette tuletõkkesektsioon. Küttepuude ladustamine keldris on eelkõige kasulik küttesüsteemi elua pikendamiseks, kuna kuivade küttepuudega kütisel tekib vähem tahma. See omakorda vähendab tõenäosust, et tahm korstnas süttib.

Lõike 2 nõue lähtub asjaolust, et tuletõkkesektsioonid teevad elamu oluliselt tulepüsivaks ning ei võimalda tules ja suitsul tulekahju korral kiiresti levida. Määruse nr 17 kohaselt tuleb kelder eraldada omaette tuletõkkesektsiooniks, välja arvatud ühe korteriga elamus. Kui määrus nr 17 kehtib üldiselt uute ja renoveeritavate hoonete kohta, siis lõike 2 nõue kehtib ka olemasolevate hoonete kohta. Seega peaks ka olemasolevates hoonetes, kui soovitakse ladustada keldris küttepuid, kasutama ehituslahendusi, et kelder oleks eraldi tuletõkkesektsioon. See võib mõnel juhul osutada väljakutseks, kuid Päästamet ning tuleohutusspetsialistid ja -ekspertid on valmis aitama leida võimalikke lahendusi.

Kahjuks ei suudeta alati ka koostöös Päästeameti ning tuleohutusspetsialistide ja -ekspertidega muuta olemasoleva elamu keldrit omaette tuletõkkeseksiooniks. Seetõttu ka täpsustatakse lõikes 2, et juhul, kui keldrist omaette tuletõkkeseksiooni moodustamine ei ole otstarbekas või võimalik, näiteks elamu vanuse, tuleohutusklassi või muu ehitusliku eripära tõttu, peab elamu valdaja tagama tahkeküttematerjali keldris ladustamise tuleohutuse. Silmas on peetud eelkõige, et tuleks olla eriliselt hoolas küttepuid koguse suhtes ja tagada võimalikult kiire tulekahju avastamine, näiteks anduritega, mis dubleerivad tulekahjusignaali.

Kolme või enama korteriga elamu keldris küttepuid ladustamisel võib keldri eripõlemiskoormus suureneda, sest olemasolevale põlevale ja mittepõlevale materjalile tuleb lisa. Suurem eripõlemiskoormus võib tulekahju korral hakata kiiremini ja ettearvamatult mõjutama kandekonstruktsioone, näiteks vahelagesid, mis võivad puitmajas ehk TP-3 hoones⁸ olla puidust. Seega peaks enne lõike 2 rakendamist siiski kaaluma ka muid võimalusi. Sageli on keldriga vanemal puumajal ka kuur ja seega pole kelder ainus koht, kus küttepuid ladustada. Kivimaja keldri eripõlemiskoormuse kasvul nii tugevat mõju tulekahju levikule ei ole, kuid näiteks puitmaja puhul tuleb keldrist moodustada omaette tuletõkkeseksioon.

Lõike 3 kohaselt võib hoones ladustada ja kasutada hoone või selle osa kütmiseks või tehnosüsteemi toimimiseks mõeldud tuleohtlikku vedelikku või gaasi tingimusel, et selle ladustamise koht on omaette tuletõkkeseksioon ning tuleohtliku vedeliku või gaasi ladustamine ja kasutamine on nähtud ette hoone ehitusprojektis. See tähendab, et ehitusprojektis peab olema nähtud hoonele ette küttesüsteem ja seetõttu on määruse nr 17 kohaselt vaja hoones järgida teatud ehituslikke tuleohutusnõudeid. Üks levinuimaid meetmeid on hoone jaotamine tuletõkkeseksioonideks.

→ Katlaruumis võib eelnõu järgi hoida kuni 3 m³ mahutavusega kütusemahutit, kui katlaruum on omaette tuletõkkeseksioon. Määruse nr 17 kohaselt tuleb eraldi tuletõkkeseksiooniks ehitada katlaruum, kus gaasikütteseadmete koguvõimsus on üle 35 kilovati ja vedel- või tahkekütteseadmete oma üle 25 kilovati.

→ Koduköögis gaasiballooni kasutamise korral on samuti lõike 3 nõuded täidetud: korter on sageli omaette tuletõkkeseksioon ja gaasi kasutamine on nähtud ette hoone ehitusprojektis. Kui hoones kasutatakse gaasiballooni, tuleb lisaks juhinduda majandus- ja taristuministri 3. juuli 2015. aasta määruse nr 87 „Küttegaasi kasutavale gaasipaigaldisele, selle ehitamisele ja gaasiseadme paigaldamisele ning gaasiballooni ladustamisele ja gaasianuma täitmisele esitatavad nõuded“ §-de 47 ja 48 nõuetest.

Lõike 4 kohaselt võib katla- või generaatoriruumi kuni 3 m³ mahutavusega kütusemahuti paikneda katla või generaatoriga samas tuletõkkeseksioonis. Nõue on võimalikule generaatorile, mis paigutatakse keldrisse. Generaator vajab tööks kütust ja ei ole praktiline, kui kütus asub mujal. Keldri generaatoriruum peab olema eraldi tuletõkkeseksioonis – vaid sellisel juhul saab generaatori juures hoida ka vajalikku kütust. Kui keldrist pole moodustatud eraldi tuletõkkeseksiooni, tuleb seda teha enne, kui generaator sinna paigutatakse.

Lõike 5 kohaselt võib kuni kahe korteriga elamu keldris ja elamusiseses garaažis ladustada tuleohtlikku vedelikku koguses, mis on vajalik nende kasutamiseks eri seadmetes, ja viisil, mis ei raskenda päästetööd. Tuleohtlikuks vedelikuks loetakse peamiselt mootorikütust, aga ka näiteks lahusteid. Nõue on eelkõige elamutele ning lähtuda tuleks tervest mõistusest ja vältida tuleohtliku vedeliku liigset kokkukuhjamist. Suur kogus tuleohtlikku vedelikku võib keldris ja

⁸ Määruses nr 17 on TP-3 hoone defineeritud järgmiselt: tuldkartev ehk hoone kandekonstruktsiooni tulepüsivus ei ole määratud, kui see ei mõjuta tuletõkkeseksioonide tulepüsivust.

garaažis tulekahju levikut oluliselt mõjutada. Samas võib ladustada suuremat kogust tuleohtlikku vedelikku, kui keldris või garaažis ei viibi püsivalt inimesi ning oht inimese elule ja tervisele on väiksem kui eluruumis. Ladustamise all mõeldakse aine hoidmist keldris või garaažis eraldi kanistris. Garaažis auto kütusepaagis kütuse hoidmist ladustamiseks ei loeta.

Lõike 6 kohaselt võib kolme või enama korteriga elamu keldris ja elamusiseses garaažis ladustada tuleohtlikku vedelikku kuni viis liitrit korteri kohta tingimusel, et seda ladustatakse eraldi mahutis või pakendis ja hajutatult. See tähendab, et ühe suure mahuti asemel tuleb kasutada mitut väiksemat kanistrit, mida hoitakse keldris või elamusiseses garaažis eri kohtades. Vältida tuleks ka olukorda, kus selliseid kanistreid ladustatakse ühiskasutuses ruumides.

Kuna tuleohtliku vedeliku kogust reguleeritakse korteri kohta, on eelnõu koostajad pidanud silmas, et kuni viit liitrit hoitakse keldriboksis või elamusiseses garaažis. Kehtiva määruse § 2 lõike 3 nõue on seotud aine kogusega, mille võimaliku põlemise korral saaks selle kustutada esmaste tulekustutusvahenditega, ja kolme või enama korteriga elamu puhul on lisaks kogusele määratud ära ka aine leekpunkt. Eelnõu koostajate hinnangul on sellised kitsendused pigem subjektiivsed ja tekitanud juba eos vaidlusi. Iga elanik, kes paigutab keldrisse või garaaži suure koguse tuleohtlikku vedelikku, seab ohtu hoone elanikud. Seega on arusaadav, et sellist ladustamist on vaja piirata, kuid piirang peab olema selge ja võimalikult väheste lisatingimustega.

Lõike 7 kohaselt võib ehitises ladustada tuleohtlikku vedelikku või gaasi vaid juhul, kui selle mahutil või pakendil ei ole lekkimise tunnuseid. Nõue aitab otseselt minimeerida võimalikke ohte. Tuleohtliku vedeliku või gaasi ladustamiseks tuleb kasutada selleks ettenähtud ja tervet mahutit või pakendit. Kui soovitakse kasutada muud mahutit või pakendit, peab ladustaja olema veendunud, et see on terve ja konkreetse tuleohtliku vedeliku või gaasi ladustamiseks sobiv.

Eelnõu §-s 5 sätestatakse nõuded põlevmaterjali ladustamisele küttesüsteemi ja muu kuuma välispinnaga seadme läheduses. Kuna küttesüsteem või muu kuuma välispinnaga seade võib kuumeneda temperatuurini, kus selle läheduses põlevmaterjal võib soojuskiirguse tagajärjel süttida, on oluline sätestada vajalikud tuleohutusnõuded põlevmaterjali sellisele ladustamisele.

Lõike 1 kohaselt ladustatakse põlevmaterjali, sealhulgas küttematerjali ja riietusesemeid, küttesüsteemist või muust kuuma välispinnaga seadmest ohutus kauguses. Väga levinud tuleohutusnõuete rikkumine on näiteks küttepuude ladustamine ahju või kamina kuuma välispinna vastas. Niiskete küttepuude kuivatamine kütteseadme välispinnal võib põhjustada tulekahju. Samuti võib põhjustada tulekahju tekstiilist esemete ladustamine kütteseadme kuumal välispinnal. Seega on oluline, et küttematerjali ega riietusesemeid ei ladustataks ahju, kamina või pliidi vahetus läheduses. Küttepuid võib enne kasutamist hoida toas, kuna kuivadel küttepuudel on märksa parem kütteväärtus ja need hoiavad ka ahju korras. Seda tuleb aga teha küttesüsteemist eemal.

Lõike 2 kohaselt määratakse põlevmaterjali ohutu kaugus küttesüsteemist või muust kuuma välispinnaga seadmest küttesüsteemi või muu kuuma välispinnaga seadme või selle komponendi tootja kasutusjuhendi järgi. Kui sellist kasutusjuhendit ei ole, tuleb arvestada eelnõu lisa 1 „Põlevmaterjali ohutu kaugus küttesüsteemi ja muu kuuma välispinnaga seadme välispinnast“ toodud ohutut kaugust. Eelnõu lisa 1 väljatöötamisel on arvestatud standardi EVS 812-3:2007 „Ehitiste tuleohutus. Küttesüsteemid“ põhimõtteid, kuid nõudeid on lihtsustatud.

Eelnõu lisas 1 nimetatud mõõdukalt kuuma välispinnaga küttesüsteemiks saab lugeda ka korteri keskkütteradiaatori, kuid ohutu kauguse kehtestamine sellisele seadmele piiraks oluliselt näiteks kardinat paigutamist keskkütteradiaatori lähedusse või sellel pesu kuivatamist. Seega ei kehtestata ohutut kaugust elektrilistele kütteseadmetele, keskkütteradiaatoritele ja muudele samalaadsetele seadmetele, kuid nende kasutamisel tuleb ohutuse tagamiseks alati juhinduda tootja juhistest.

Lõike 3 kohaselt kaitstakse põlevmaterjalist põrand, mis paikneb kasutusel küttesüsteemi koldesuu ees, mittepõlevast materjalist kattega. Mittepõlevast materjalist kate võib olla näiteks plekist, klaasist, looduslikust kivist või keraamilistest plaatidest. Mittepõlevat materjali ei tohi eemaldada või katta vaibaga, sest sellisel juhul ei ole tagatud tuleohutus olukorras, kus näiteks küttekolde segamisel hüppavad välja põlevad või hõõguvad söed. Samas võib eelnõu järgi tõendada ohutust ka muul viisil, näiteks sellega, et küttesüsteem paikneb kivipõrandal. Eelnõus nähakse ette ka mittepõlevast materjalist kate miinimummõõtmed, mis lähevad kokku standardi EVS 812-3:2007 „Ehitiste tuleohutus. Küttesüsteemid“ põhimõtetele. Neid tuleb võtta arvesse ka juhul, kui soovitakse ehitada küttesüsteemi ümber kivist ääred.

Lõikes 4 nähakse ette, kui suur peab olema kaitstud ala, kui lahtise küttesüsteemi ees on vähemalt 50 millimeetri kõrgune ääretõke või kui küttesüsteemi kolde sügavus on üle 750 millimeetri. Sellisel juhul ei juhinduta koldesuu ees mitte sama paragrahvi lõike 3 punktist 2, vaid järgitakse lõiget 4, st kaitstud ala koldesuu ees võib 750 millimeetri asemel olla vähemalt 600 millimeetrit.

Eelnõu §-s 6 sätestatakse nõuded põlevmaterjali ladustamisele ehitise välisseina läheduses.

Lõike 1 kohaselt ei tohi põlevmaterjali ladustada ehitise välisseina läheduses selliselt, et see tekitab tuleohtu või raskendab päästetööd. See tähendab, et põlevmaterjali ladustamisel peab arvestama eelkõige sellega, et see ei kiirendaks tule levikut. Nii näiteks suurendab tuleohtu olukord, kus hoonetevaheline kuja on täis põlevmaterjali, nagu küttepuid või jäätmed. Kuja mõte on takistada tulekahju levikut ühelt hoonelt teisele. Kui tulekahju võib levida kujasse ladustatud põlevmaterjali kaudu, kaob ära selle mõte. Samas ei ole kujas põlevmaterjali ladustamise keeld absoluutne: väikeses koguses põlevmaterjali ladustamine ei tekita olulist ohtu. Kindlasti peab arvestama ka päästjatele vajaliku liikumisruumiga, sest tulekahju korral võib olla vaja tulla ehitisele väga lähedale, ja kui see on suure hulga põlevmaterjali tõttu raskendatud, raskeneb ja pikeneb oluliselt päästetöö.

Lõike 2 kohaselt peab põlevmaterjali ladustamise koht olema ohutus kauguses hoonest, milles on elu- või töökohad. Kui ohutu kaugus ei ole tõendatud muul usaldusväärsel viisil, loetakse selleks vähemalt neli meetrit süttiva pinnakihi või mis tahes tulepüsivusega hoone välisseina ukse-, akna- või muust avast.

Kehtiva määruse järgi on ohutu kaugus sellise hoone puhul seotud selles püsivalt viibivate inimestega, kuid sisult on peetud sellega silmas elu- ja töökohti. Nii täpsustatakse eelnõuga, et kõne all on hoone, kus inimesed elavad või töötavad ehk viibivad päeval või öösel. Seega on kuja nõue näiteks elamu, büroohoone ja kogunemishoone kohta. Samas näiteks kuuri ja garaaži ning muude abihoonete ja -rajatiste puhul ei ole vaja tuua kuja eraldi välja, sest põlevmaterjali ladustamine nende läheduses ei tekita ohtu inimestele. Kuuri, garaaži ning muude abihoonete ja -rajatise kohta kehtib sama paragrahvi lõike 1 üldnõue.

Ohutuks kauguseks põlevmaterjali ladustamisel loetakse vähemalt neljameetrist kuja süttiva pinnakihi hoone või mis tahes tulepüsivusega hoone välisseina ukse-, akna- või muust avast. Kui hoone välissein ei ole põlevmaterjalist, näiteks betoonsein, ning selles ei paikne ava, mis on kuni nelja meetri kaugusel põlevmaterjali ladustamise kohast ja mille kaudu saab tulekahju levida hoonesse, võib põlevmaterjali ladustada ka hoone välisseina vastas.

Sage praktika on klaasipesuvedelike ja küttepuid ladustamine tanklapoe välisseinte ääres. Ka kehtiva määruse § 3 lõikes 2 on sätestatud nõue, et põlevmaterjali ladustamise koht peab olema hoonest, milles inimesed püsivalt viibivad, ohutus kauguses, ja kui ohutu kaugus ei ole tõendatud muul usaldusväärsel viisil, loetakse selleks süttiva pinnakihi hoone või mis tahes tulepüsivusega hoone välisseina ukse-, akna- või muust avast vähemalt neli meetrit. Seega tuleks see nõue ka edaspidi säilitada. Samas on Päästeamet seisukohal, et kuna tanklapoes viibib üldjoontes ööpäev ringi vähemalt üks töötaja, kes saab ohu korral operatiivselt tegutseda, võib klaasipesuvedelikke ja küttepuid hoida tankla hoone välisseina ääres:

- 1) väikeses koguses – küttepuid kuni üks ruumimeeter ja klaasipesuvedelikke kuni 80 liitrit;
- 2) kaanega suletavas metallkastis või konteineris, mis peab tavapäraselt olema suletud asendis ja paigutatud selliselt, et metallkast või konteiner ei takistaks tanklapoest väljumist.

Kui klaasipesuvedelikke ja küttepuid ladustatakse kõrvuti, peab metallkaste või konteinereid eraldama vähemalt kaks meetrit. Ehkki kõik klaasipesuvedelikud ei ole ohtlikud ained, võiks neid ladustada ühtsel viisil. Kuni ühe ruumimeetrine või 80-liitrine metallkast või konteiner ei suurenda märgatavalt eripõlemiskoormust ega tuleohtu, isegi kui see on paigutatud hoone välisseina vastu või akna lähedusse. Metallkast või konteiner peab tavapärasel asendis olema suletud, ja isegi kui keegi peaks viskama sellesse põleva eseme, ei tohiks metallkastist või konteinerist tulla välja leeki.

Samas oleks igati tervitatav, kui kaupmehed leiaksid klaasipesuvedelike ja küttepuid ladustamiseks ohutuma koha, sest ohtlikud ained ja põlevmaterjal ei sobi lähistikku ladustamiseks. Kui ohutuma koha valik on näiteks krundi väiksuse tõttu siiski keeruline või osutub võimatuks, tuleb tagada pidev valve ja seire, et võimalikke ohuolukordi märgataks ja neile reageeritaks kohe. Esmalt peaks aga siiski otsima võimalusi eemaldada tankuri ja tankla hoone vahelt põlevmaterjal.

Lisaks kuja reguleerimisele nähakse lõikega 2 ette põhimõtte, et ohutuse võib tagada ka muul usaldusväärsel viisil. Alati ei ole võimalik tagada põlevmaterjali ladustamisel piisavat kuja. Samas on aga võimalik võtta alternatiivseid ohutusmeetmeid. Üks selline meede on hoonete väline sprinklerimine, kus sprinkleripead asuvad hoone välisseina kaitseks näiteks räästa all. Sellisel juhul jahutab sprinkler tulekahju selle algusfaasis ja hoiab ära võimaliku edasileviku kuni päästemeeskonna saabumiseni.

Eelnõu §-s 7 sätestatakse nõuded põlevmaterjalist jäätmete ja olmejäätmete (edaspidi koos *jäätmed*) ladustamisele. Kehtivas määruses on nõuded vaid põlevmaterjalist jäätmete ladustamisele, kuid Päästeameti praktikale tuginedes on asjakohane seada nõuded ka olmejäätmete ladustamisele.

Jäätmeseaduse § 7 kohaselt on olmejäätmed:

- 1) kodumajapidamistest kogutud segajäätmed ja liigiti kogutud jäätmed, sealhulgas paber ja kartong, klaas, metallid, plast, biojäätmed, puit, tekstiil, pakendid, elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmed, patareid ja akud ning suuremõõtmelised jäätmed, sealhulgas madratsid ja mööbel;

2) muudest allikatest kogutud segajäätmed ja liigiti kogutud jäätmed, mis on oma koostise ja omaduste poolest kodumajapidamisjäätmete sarnased.

Olmejäätmete hulka ei kuulu tootmis-, põllumajandus-, metsandus-, kalandus-, septiku ega kanalisatsioonivõrgu ja reovee töötlemise jäätmed, romusõidukid ega ehitus- ja lammutusjäätmed. Seega on eelnõus peetud olmejäätmetena silmas eelkõige kodumajapidamisjäätmeid. Kuna kasutatud patareid ja akud liigitatakse jäätmeseaduse kohaselt kodumajapidamisjäätmete hulka, on eelnõu koostajad seisukohal, et nende ladustamisel piisab, kui käsitada neid olmejäätmetena. Põhjalikumalt on kasutatud patareide ja akude käitlemist reguleeritud keskkonnaministri 10. jaanuari 2008. aasta määruses nr 5 „Kasutatud patareide ja akude käitlusnõuded“.

Lõike 1 kohaselt ei tohi ladustada jäätmeid ehitise välisseina läheduses selliselt, et see tekitab tuleohtu või raskendab päästetööd. Võrreldes kehtiva määrusega sõltub jäätmete ladustamise koht vaid ehitise välisseina lähedusest ja päästetöö takistamisest hoidumisest. Kehtiva määruse kohaselt tuleb jäätmete ladustamisel järgida ka kaugust kinnistu piirist. See nõue jäetakse eelnõuga välja, kuna seda on tiheasustusalal keeruline järgida. Eelkõige tuleb arvestada sellega, et jäätmete ladustamine ei soodustaks tule levikut. Samas ei ole kujas jäätmete ladustamise keeld absoluutne, kuna väikeses koguses ladustamine ei tekita olulist ohtu. Alati tuleb arvestada ka vajadusega tagada päästjatele vajalik liikumisruum.

Lõike 2 kohaselt loetakse eelnõu tähenduses jäätmete ladustamiseks üle 75 liitri jäätmete hoidmist konteineris, hoiukotis või muul viisil. Võrreldes kehtiva määrusega on väiksem ladustatavate jäätmete kogus, millest alates nõuded kehtivad. Seda põhjusel, et eelnõuga reguleeritakse ka olmejäätmete ladustamist ja prügiäpõletajate väikseim jäätmekonteiner on 75-liitrine. Kui kasutatakse sellest väiksemat kogumiskonteinerit või hoiukotti, siis selle koguse kohta nõuded ei kehti. Silmas tuleb pidada, et nõuet kohaldatakse ka prügiäpõletajate ladustatavatele jäätmetele, eelkõige olukorras, kus press ei tööta ja selles on põlevmaterjali. Kuna prügiäpõletajad on ette nähtud puidu, paberi, papi või kile kokkusurumiseks, siis juhul, kui põlevmaterjal ei ole kokku pressitud, on tegemist selle ladustamisega. Seega tuleks prügiäpõletajate lisamisel panna see võimalikult sagedasti tööle, et selles oleks põlevmaterjali alati vähe.

Lõike 3 kohaselt peab olema jäätmete ladustamise koht ohutus kauguses hoonest, milles on elu- või töökohad. Kui ohutu kaugus ei ole tõendatud muul usaldusväärsel viisil, loetakse selleks vähemalt neli meetrit süttiva pinnakihi või mis tahes tulepüsivusega hoone välisseina ukse-, akna- või muust avast, välja arvatud ühe või kahe korteriga elamu puhul. Suurim muudatus on ohutus kauguses: kehtivas määruses on see kaks meetrit, kuid et eelnõuga sätestatakse nõuded ka olmejäätmete ladustamisele, on asjakohane nimetada ohutuskujana sama vahemaa, mis on nähtud ette eelnõu §-s 6 põlevmaterjali kohta. Samas sätestatakse, et seda nõuet ei pea järgima kuni kahe korteriga elamu puhul. Seda eelkõige põhjusel, et sellises elamus on vähe inimesi ja ka olmejäätmete kogus seega väiksem. Lisaks ei pruugi väikesel kinnistul olla võimalik nelja meetri nõuet täita. Eelnõuga täpsustatakse ka, et silmas on peetud hoonet, kus inimesed elavad või töötavad ehk viibivad päeval või öösel, ja jäetakse välja seos kinnistu välispiiriga (vt § 6 lõike 2 selgitust).

Lõike 4 kohaselt ei tohi ladustada jäätmeid koos hõõguva söe, tuha, sigareti ega muu tuleohtliku esemega. See nõue aitab oluliselt vähendada tulekahjuohtu, sest paljud tulekahjud on saanud alguse, kui hõõguv süsi või kustutatud sigarett on visatud plastkonteinerisse. Mõni jäätmekonteinerite tootja on lisanud jäätmekonteinerite peale hoiatuse, et need ei ole mõeldud

hõõguvate, sealhulgas kuumade esemete ladustamiseks. Kõige parem on, kui jäätmete ladustamise koht, konteiner ega hoiukott ei ole põlevmaterjalist.

Lõike 5 kohaselt kehtivad põlevmaterjalist ohtlike jäätmete kohta, mida ladustatakse kogumispunktis ja ladustamiskohas, ohtliku aine ladustamise tuleohutusnõuded. Põlevmaterjalist ohtlike jäätmeid käsitatakse seega määruses ohtlike ainetena, mille ladustamisel tuleb olla väga hoolas, kuna sellised ohtlikud jäätmed on jäätmed, mis võivad oma kahjuliku toime tõttu olla ohtlikud tervisele, varale või keskkonnale. See oht pärineb üldjuhul ohtlikest kemikaalidest. Põlevmaterjalist ohtlikud jäätmed võivad segunedes süttida ja tekitada omavahel reageerides või tulekahjusse sattudes tõsist kahju. Kuna ohtliku aine ladustamise tuleohutusnõuded ei kehti kodumajapidamise ja jaemüüja kohta, saab seal võtta aluseks põlevmaterjali ja jäätmete ladustamise üldised tuleohutusnõuded, sest kodumajapidamises ja jaemüügis tuleb samuti tagada põlevmaterjalist ohtlike jäätmete tuleohutu ladustamine. Põlevmaterjalist ohtlike jäätmete kogumispunktis ja ladustamiskohas peab aga järgima määruse ohtliku aine ladustamise tuleohutusnõudeid, et tagada võimalikult väike oht inimese elule ja tervisele ning keskkonnale.

Eelnõu §-s 8 sätestatakse nõuded suures koguses põlevmaterjali lahtisele ladustamisele ja selle plaanile. Ehkki ka kehtivas määruses on viidatud, et suures koguses põlevmaterjali ladustamise korral tuleb koostada ladustamise plaan, ei ole selle sisu täpsemalt avatud. Eelnõu lisas 2 „Põlevmaterjali lahtise ladustamise plaani näidis“ esitatakse näidis, milline võiks see plaan välja näha. Näidis sisaldab vajalikke vahemaid, kõrgusi ja muud olulist. Eelnõuga kaotatakse ära kohustus kooskõlastada plaan Päästemeti asukohajärgse päästkeskusega, mis on Põhja, Ida, Lõuna või Lääne Päästkeskus.

Paragrahvi 8 nõuded, sealhulgas põlevmaterjali lahtise ladustamise plaani koostamise nõue, ei kehti turba kaevandamise alal. Kui aga turvas veetakse turba kaevandamise alalt ära ja seda ladustatakse asutuse või ettevõtja ehitise territooriumil, tuleb nendest nõuetest juhinduda. Turvast kaevandatakse looduses ning seda on reguleeritud maapõueseaduses ja selle rakendusaktides. Turvast saab lugeda TuOS-i tähenduses põlevmaterjaliks siis, kui see veetakse selle kaevandamise alalt mujale.

Lõike 1 punkti 1 kohaselt nähakse ette, et kui ehitise territooriumil ladustatakse põlevmaterjali lahtiselt kokku üle 1000 kuupmeetri, peab tagama selle ohutu kauguse ehitisest ja muust põlevmaterjalist ning päästetöö võimalikkuse. See nõue on sarnane kehtiva määruse § 5 nõudele. Välja jäetakse vaid kinnistu välispiiriga arvestamise kohustus (vt § 6 selgitust).

Lõike 1 punkti 2 kohaselt nähakse ette, et kui ehitise territooriumil ladustatakse põlevmaterjali lahtiselt kokku üle 1000 kuupmeetri, peab koostama põlevmaterjali lahtise ladustamise plaani ja esitama selle enne ladustamist asukohajärgsele päästkeskusele.

Võrreldes kehtiva määrusega on eelnõus kaks muudatust.

- 1) Põlevmaterjali lahtise ladustamise plaan tuleb edaspidi koostada juhul, kui põlevmaterjali ladustatakse lahtiselt ehitise territooriumil kokku rohkem kui 1000 kuupmeetrit. Kehtiva määruse kohaselt ei arvestata põlevmaterjali kogust tervikuna. Seega ei pea praegu plaani koostama näiteks juhul, kui ladustatakse ühes kohas 950 kuupmeetrit ja teises kohas samuti 950 kuupmeetrit. Samas on see võimaliku tulekahju korral suur kogus põlevmaterjali.

- 2) Reguleeritakse põlevmaterjali lahtise ladustamise plaani sisu, mistõttu ei ole plaani vaja enam Päästeametiga kooskõlastada, vaid see esitatakse enne ladustamist teadmiseks asukohajärgsele päästeskusele. Nii saab Päästeamet võimaliku õnnetuse korral reageerimiseks vajaliku teabe. Vajadusel on Päästeametil võimalik endiselt küsida lisainfot, kuid enam pole vaja plaani kooskõlastada.

Lõikes 2 määratakse teave, mida tuleb põlevmaterjali lahtise ladustamise plaanis kajastada. Plaan võib koosneda kirjeldusest ja skeemist, aga kogu info võib olla ka skeemil. Oluline on mõelda plaani koostamisel läbi kõik vajalikud aspektid ja võtta meetmeid tuleohu vähendamiseks.

- 1) Kõigepealt esitatakse plaanis põlevmaterjali lahtise ladustamise ala asukoha aadress ja katastri number.
- 2) Samuti esitatakse iga auna või virna kohta selle:
 - paiknemise koht;
 - laius meetrites;
 - kõrgus meetrites – päästjatele on äärmiselt oluline, et kõrgus ei ületaks üheksat meetrit, sest sellest üle hakkab kustutus tehnika võimekus langema;
 - pikkus meetrites;
 - ümbermõõt meetrites – siseministri 18. veebruari 2021. aasta määruse nr 10 „Veevõtukohta rajamise, katsetamise, kasutamise, korrashoiu, tähistamise ja teabevahetuse nõuded, tingimused ning kord“ § 7 lõikes 7 on sätestatud, et üle 200 m³ pindalaga põlevmaterjali alalise ladustamisala kustutusvee vooluhulk määratakse ladustamisala ümbermõõdu järgi, arvestades iga 50 meetri kohta vooluhulgaks 10 l/s. Seega on selline parameeter oluline, et määrata vajaliku kustutusvee vooluhulk;
 - põlevmaterjali maksimumkogus kuupmeetrites – esitada tuleb põlevmaterjali maksimumkogus, mida ladustaja tahab aunas või virnas ladustada. Kui põlevmaterjali tegelik kogus jääb alla selle, on see igati sobilik. Samuti, kui soovitakse kogust suurendada, jäädes esitatud maksimumkoguse piiresse, ei tule iga kord koostada ja esitada Päästeametile uut plaani;
 - põlevmaterjali liik;
 - vahemaa kõrval paikneva teise auna või virnani meetrites;
 - vahemaa kõrval paikneva hooneni meetrites.
- 3) Oluline on, et plaanis kajastuksid kõik põlevmaterjali lahtise ladustamise alaga samal kinnistul paiknevad hooned ja nende tuleohutusklassid (TP1, TP2 või TP3) ning naaber-kinnistul paiknevad hooned ja nende tuleohutusklassid (TP1, TP2 või TP3). Juhul, kui vahemaa põlevmaterjali lahtise ladustamise ala piirist naaberkinnistu hooneni on üle 36 meetri, ei pea naaberkinnistu hooneid ja nende tuleohutusklasse kajastama.
- 4) Oluline teave on ka veevõtukoht, mille kohta tuleb märkida:
 - selle paiknemise koht;
 - vahemaa põlevmaterjali lahtise ladustamise ala kõige kaugema punktini (meetrites), mõttes seda mööda teed, kus saab sõita päästetehnikaga;
 - veeallika tüüp (survestatud või survestamata) ja
 - veevooluhulk (liitrit/sekundis) või vee kogus (kuupmeetrites).See teave on olemas veevõtukohta omanikul või on andmed kättesaadavad ehitisregistris.

- 5) Plaanis tuleb näidata ka päästesõiduki juurdesõiduteed põlevmaterjali lahtise ladustamise alale ja veevõtukohale ning kõvendatud pinnase materjal, näiteks asfalt, betoon või killustik. Samuti on oluline, et plaanis oleks kajastatud juurdesõiduteede laiust ning aiaga piiratud territooriumil väravate asukohta ning nende laiust ja kõrgust. See teave on vajalik päästemeeskonnale, et planeerida põlevmaterjali lahtise ladustamise alale juurdepääsu.
- 6) Viimaseks on vaja tuua plaanis ära ladustaja kontaktandmed ja plaani koostaja.

Lõike 3 kohaselt juhendatakse põlevmaterjali lahtise ladustamise plaani koostamisel määruse lisast 2 „Põlevmaterjali lahtise ladustamise plaani näidis“. Abimaterjalina saab kasutada ka Päästeameti juhendit⁹.

Eelnõu §-s 9 sätestatakse ohtliku aine ladustamise tuleohutusnõuded.

Päästeamet korraldas 15.02.–12.03.2021 kemikaaliohutuse reidi, milles kontrolliti üle Eesti 54 asutust, mis ei olnud suurõnnetuse ohuga või ohtlikud ettevõtted. Puudusi tuvastati 41 asutuses ehk tuleohutusnõuded olid täidetud vaid 24%-s (13 asutust).

Ühe aspektina hinnati, kas ohtlike aineid ladustatakse nende ühtesobivuse nõuete järgi ja kas omavahel reageerivad kemikaalid on eraldatud, sealhulgas ega hapnikuballoon ei puutu kokku rasva, õli või muu tuleohtliku vedelikuga ja ega ühes ruumis või sektsioonis ei ladustata põlevgaasi koos hapnikuga. Selliseid ladustamispuudusi tuvastati 28 asutuses. Näiteks tuvastati, et basseiniga asutustes ladustatakse ühes ruumis naatrium- või kaltsiumhüpokloritit ja väävelhapet. Samas ei ole kanistrid või muud anumad eraldatud alusvannidega. Naatrium- või kaltsiumhüpokloriti ja väävelhappe segunemisel eraldub väga mürgine gaasiline kloor. Seega on väga oluline, et neid ladustatakse selliselt, et need on teineteisest eraldatud või paiknevad nii, et oleks välistatud nende kokkupuude käitlemisel või õnnetuse, sealhulgas kanistri või muu anuma lekkimise korral. Tuli ka ette olukordi, kus väävelhapet ladustati puidust alustel või see paigutati ventilatsiooniruumi, et eraldada see naatriumhüpokloritist. Samuti puudusid ka muude kemikaalide puhul väga tihti alusvannid või need olid liiga madalad või muul viisil ebasobilikud nii, et lekke korral voolanuks kemikaal põrandale ja poleks olnud välistatud ohtlike ainete sobimatu segunemine. Alusvanni ebasobivuse korral võib lekkinud kemikaal hakata reageerima alusvanni materjaliga ja põhjustada sellega lisaohtu.

Ühel juhul tuvastati, et põlevgaasi ja hapnikku ladustati ruumi samas osas koos, kuigi ehitises ei tohi ladustada ühes ruumis või lao sektsioonis põlevgaasi koos hapnikuga. Tuli ette ka rikkumisi, kus kemikaali ladustati samas ruumis nagu muid asju, sealhulgas põlevmaterjali, või kemikaali ladustati koos muude asjadega varjatult ja tankla vallitusallas kasvasid puud. Tihti ei olnud ka ruum, kus kemikaali ladustati, selleks sobilik, vaid liiga niiske, soe või külm või puudulik ventilatsiooniga. Samuti ei olnud ruumides ega basseinides termomeetreid temperatuuri jälgimiseks. Tihti peale oli ka läbi mõtlemata ventilatsioonüsteem.

Ainüksi selle reidi põhjal saab järeldada, et süüski on vaja ühtseid nõudeid, kuidas ohtlike aineid ladustada. See on ka üks põhjus, miks kehtestatakse eelnõuga täpsem lisa 3, milles määratakse ära ohtlike ainete ühtesobivuse nõuded, ja täiendatakse oluliselt ohtliku aine ladustamise tuleohutusnõudeid.

⁹ Päästeamet 2022. Põlevmaterjalide lahtise laoplati tuleohutuse tagamine. 2021. aastal kinnitatud versioon on kättesaadav Päästeameti kodulehel.

Lõike 1 kohaselt ladustatakse ohtlikku ainet määruse lisa 3 „Ohtlike ainete ühtesobivus“ kohaselt.

Kehtiva määruse lisaga 2 võrreldes lisatakse eelnõuga mürgise gaasi ladustamise nõuded ja täpsustatakse osa ohtliku aine klasside ühtesobivust, näiteks määratakse ainete ladustamise viis, kui neid ei ole vaja eraldada, ja osa aineid, mida tuli seni eraldada, lubatakse hoida koos. Välja jäetakse ohtlikud ained, mis kuuluvad klassi 1 (lõhkeained ja neid sisaldavad esemed), 6.2 (nakkusohtlikud ained) või 7 (radioaktiivsed materjalid), kuna neid ei tohi hoida koos ühegi teise klassi ainega. Samuti jäetakse välja klassi 9 (muud ohtlikud ained ja esemed) ohtlikud ained, näiteks asbest, ning keskkonnale ohtlikud ained, liitiumakud ja ained, mida kasutatakse näiteks turvapatjade täispuhumiseks. Nende puhul tuleb eraldi hinnata ohtliku aine omadusi ja ühtesobivust teist klassi ainetega.

Lisa 3 kehtestamisega vähendatakse ohtu, mis võib tekkida, kui ohtlikud ained, mida ladustatakse samas ruumis, näiteks segunevad juhuslikult, satuvad tulekahjusse või reageerivad kustutustöötl veega. Ohtliku aine klasside nummerdamisel võeti aluseks ohtlike veoste rahvusvahelise autoveo Euroopa kokkulepe¹⁰, mida on sisuliselt järgitud ka kehtiva määruse lisas 2. Selline süsteem on ülemaailmselt tunnustatud, seda on suhteliselt lihtne kasutada ja valdkonna ettevõtjad saavad sellest hästi aru. Eelnõu koostajad on täpsemalt juhindunud Ühendkuningriigis väljatöötatud ohtliku aine ladustamise nõuetest¹¹.

Kehtiva määruse lisaga 2 võrreldes kirjeldatakse eelnõus ka tegevuste „ei ole vaja eraldada“ ja „on vaja eraldada“ sisu ning lisatakse tegevused „eraldi hoidmine“ ja „isoleerimine“. See annab ohtliku aine ladustamiseks laiemad võimalused, kuid tegevused ei ole sisult uued. Kehtivas määruses on termin *eraldamine*, kuid ei tule selgelt välja, mida selle all mõeldakse. Näiteks tuleb kehtiva määruse järgi ladustada eraldi ruumides kindlasti hapnikku ja põlevgaasi, kuid arvestades teisi ohtliku aine klasse tuleks eraldamist nõuda ka muudel juhtudel. Seega ei ole kehtivas määruses arvestatud kõiki ohtliku aine klasse ja ainetest lähtuvaid ohte ning eelnõuga seda parendatakse.

Samas täpsustatakse, et lisa 3 järgimise kõrval on ohtliku aine ladustamise ohutuse tagamist võimalik tõendada ka muul usaldusväärsel viisil. Selleks loetakse rahvusvahelisi nõudeid, mida järgitakse sagedasti rahvusvaheliste ettevõtjate Eesti esindustes, või ohutuskaarte, kui need on ohutuse tagamiseks piisavad. Seega ei nähta ette pelgalt nõuet järgida lisa 3, vaid ohutuse tagamiseks on lubatud järgida ka muid dokumente. Oluline on, et ohtliku aine ladustamisel oleks tagatud inimeste ja ümbritseva keskkonna ohutus.

Lõike 2 kohaselt tuleb ohtlikud ained eraldada, hoida eraldi või isoleerida, kui see on vajalik. Millise aine puhul millist meetodit kasutada, nähtub eelnõu lisast 3 „Ohtlike ainete ühtesobivus“.

- 1) Ohtlike ainete **eraldamine** tähendab, et neid ladustatakse eraldi ruumides. Sellisel juhul peab ühtlasi tagama määruse nr 17 kohaste tuletõkkeseksioonide olemasolu. Teatud juhtudel peab ruum moodustama eraldi tuletõkkeseksiooni, näiteks laoruum, mille eripõlemiskoormus on üle 600 megadžauli ruutmeetri kohta ja pindala vähemalt 10 ruutmeetrit. Eraldamiseks võib kasutada telliskivi- või betoonkonstruktsiooni või muud lahendust, mis peab vastu tulekahju ja plahvatuse korral. Alternatiiv on ladustada ohtlike aineid välitingimustes, kuid sel juhul tuleb tagada piisav vahemaa eri klassi ainete vahel.

¹⁰ [RT II. 10.09.2019. 1.](#)

¹¹ Health and Safety Executive 2009. [Chemical warehousing: The storage of packaged dangerous substances.](#)

- 2) Ohtlike ainete **eraldi hoidmine** tähendab, et neid võib ladustada samas ruumis ja üksteisest vähemalt kolme meetri kaugusel, kuid peab olema välistatud nende kokkupuude käitlemisel ja õnnetuse, sealhulgas mahuti või pakendi lekkimise korral.
- 3) Ohtlike ainete **isoleerimine** tähendab, et neid ladustatakse eraldi selleks kohandatud hoones või välitingimustes tulekindlates turvakappides. Mõlemal juhul on vajalik piisav eraldatus teistest hoonetest ja kinnistu piirist.
- 4) Mõne ohtliku aine **eraldamine** teisest **ei pruugi olla vajalik**, kuid täpsema info saamiseks tuleb uurida ohtliku aine ohutuskaarti ja muid allikaid, et saada reaktsioonivõimeandmeid ja teha kindlaks, kas ainete koos ladustamine on ohutu. Samas võivad mõnel juhul ohtlikud ained, mis on eelnõu lisas 3 märgitud ühtesobivaks, omavahel reageerida. Selliste juhtumite vältimiseks tuleb uurida ohtliku aine ohutuskaardi 7. jagu „Käitlemine ja ladustamine“ ja muid allikaid, et saada reaktsioonivõimeandmeid ja teha kindlaks, kas ainete koos ladustamine on ohutu.

Lõikega 3 nähakse ette, et kui ohtlikke aineid ei ole võimalik eraldada või hoida eraldi või kui ohtliku aine ohutuskaarte või muid allikaid uurides selgub, et ainete kokkupuutel tekib oht, kasutatakse ohtlike ainete kindlaid alusvanne või vallitusalasid.

Alusvanne või vallitusalasid tuleb kasutada ka juhul, kui on oht, et lekke korral valgub ohtlik aine teise ruumi, ohustab seadmeid või võib sattuda kanalisatsiooni. Arvestama peab kindlasti ka seda, et ohtlikke aineid võib laoruumis sõltuvalt ühtesobivusest olla erinevaid ja ainete omaduste tõttu võib seega alusvannide materjal erineda. Alusvann või vallitusala peab olema vähemalt kümme protsenti suurem kui suurima ohtliku aine mahuti mahutavus. See peab tagama kindluse, et lekkiv aine mahub alusvanni või vallitusalasse ära. Lisaks tuleb arvestada ka neutraliseeriva või kustutava ainega, mis samuti peab kasutamisel alusvanni või vallitusalasse mahtuma. Lekke korral valgub ohtlik aine alusvanni või vallitusalasse ning seeläbi ei satu ohtu samas ruumis olevad muud ohtlikud ained ja seadmed. Teatud ohtlikud ained võivad kanalisatsiooni sattudes ohustada veepuhastusjaamu, sest tapavad bakterid, mis puhastavad vett. Ohtliku aine mahuti võib eelnõu tähenduses olla ka kanister või muu anum, milles hoitakse ohtlikke aineid. Nõude eesmärk on minimeerida võimalikku leket või purunemise tagajärjel õnnetuse eskaleerumist ja mõju ulatust.

Lõike 4 kohaselt ei tohi omavahel reageerivaid ohtlikke aineid ladustamisel käidelda samal ajal, kui nende segunemine ei ole avariolukorras välistatud. Ohtlikud ained võivad omavahel reageerides põhjustada lisaohtu. Nii ei saa näiteks ettevõtja viia samal ajal ühest kohast teise ühel transpordialusel ohtlikke aineid, mille reageerimisel võib moodustuda uus aine või süttiv või plahvatusohtlik aine või eralduda soojus.

Õnnetuse tagajärjed sõltuvad suuresti:

- 1) selle tüübist – leke, põleng või plahvatus;
- 2) ohtliku aine omadustest, sealhulgas olekust – gaasiline, vedel või tahke;
- 3) ümbritsevast keskkonnast ja ilmastikutingimustest.

Väiksema õnnetuse korral on tagajärjed tuntavad vaid ettevõttes. Suurema õnnetuse korral võib mõju ulatuda väljapoole seda ning kahjustada ümberkaudset elanikkonda, keskkonda ja vara.

Eelnõu §-s 10 sätestatakse nõuded ohtliku aine ladustamise kohale, sealhulgas ruumile.

Lõike 1 kohaselt peavad ruumi põrand ja sein, mis võivad puutuda kokku ohtliku ainega, olema siledad ja tihedad ning kaetud ohtliku aine kindla materjaliga, et aine ei koguneks, imbuks ruumi konstruktsiooni või tekitaks muud lisaohu. Ohutuse seisukohalt on oluline, et lekke korral ei valguks ohtlik aine pragudesse, kuna seeläbi võib tekkida lisaohu nii ruumi konstruktsioonile kui ka inimestele, sealhulgas võib lekkinud aine reageerida pragude materjaliga. Juhul, kui ohtlik aine imbub läbi konstruktsiooni või sein- või põrandapinna, on see tulekahju korral lisaohu. Kui ehitises ei kasutata ohtliku aine kindlat materjali, on lekke korral oht, et aine reageerib materjaliga.

Üldiselt määratakse viimistlusmaterjal ehitusprojektis, milles lähtutakse hoone muudest ehituslikest nõuetest ja võetakse arvesse ka ohtliku aine ohtlikkust. Ehitusprojekti koostamisel saab lähtuda siseministri 30. märtsi 2017. aasta määruse nr 17 „Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded“ §-s 8 toodud materjalide ja toodete jaotusest standardtulekatsete alusel. Kindlasti võetakse arvesse ka tootja sertifikaate ja paigaldusjuhiseid. Seega on oluline mõelda ehitusprojektis läbi viimistlusmaterjal ja ehitamisel lähtuda ehitusprojektist. Ühtegi kindlat materjali ei saa eelnõuga nimetada, sest materjalid on eri omadustega ja nähtud ette eri kohtades kasutamiseks.

Lõike 2 kohaselt peab ohtliku aine ladustamise ruumi konstruktsioon olema selline, et võimaliku plahvatuse, tulekahju või ohtliku aine eraldumise mõju hoones oleks minimaalne. Selline ruum võiks püüda välisseinaga, mille osa saaks täita paiskpinna nõudeid. Seda on vaja, et tagada teiste konstruktsioonide piisav survekindlus, kui avarii tagajärjel võib rõhk tõusta, näiteks keemiline reaktsioon, plahvatus või rõhu eraldumine seadmest. See hoiab ära kogu hoone kokkuvarisemise, kui surve vabastatakse ohutus suunas. Samuti on ohtlike ainete puhul vaja tagada tuletõkkeselektsioonide olemasolu.

Lõike 3 kohaselt peab oksüdeeriva või põleva ohtliku aine ladustamise ruumi põrandapind olema mittesüttivast materjalist. Seinad ja laes tuleb kasutada materjali, mis ei soodusta tulekahju teket ja eritab vähe suitsu. Materjali valikut on käsitletud lõike 1 selgituses.

Lõike 4 kohaselt peab ohtliku aine ladustamise ruumis olema piisav loomulik õhuvahetus või ventilatsioon, mis peab vastama ohtlikust ainest tulenevale ja selle käitlemisel tekkida võivale ohule. See tähendab, et kõigepealt tuleb teha kindlaks ohtliku aine omadused ja toimingud, mida selle käitlemisel tehakse. Näiteks, kui ladustatakse tuleohtlikku ainet, tuleb selle ladustamise ruumist suunata õhk otse atmosfääri nii, et ei tekiks süttimisohtu. Värske õhu sissepuhke koht peab asuma eemal väljapuhkest, st väljapool ohutsooni. Lisaks tuleb enne (tule) ohtliku aine ladustamist analüüsida, kas võib tekkida plahvatusohtlik keskkond, sest plahvatusohu korral on vaja kasutada plahvatusohukindlaid seadmeid (TuOS-i § 29¹ lg 1). Õnnetuse korral peab olema võimalik lülitada ventilatsioon kiiresti välja. See peab tagama ohtliku aine kogusest tuleneva õhu minimeerimise. Piisav on ventilatsioon, mis tagab õhus lenduva aine eemaldamise ruumist. Ventilatsiooni äratõmbe piisavust saab hinnata näiteks, kui hoida töötava ventilatsiooniava all pabersalvrätikut. Kui see liigub vastu äratõmberesti, on ventilatsioonitugevus piisav.

Lõike 4 järgimine peab tagama, et ei tekiks ohtliku aine ohtlikku sisaldust, sealhulgas tuleb arvestada ohtliku aine, näiteks põlevgaasi süttimise piiriga. Lekkiv põlevgaas võib moodustada kokkupuutel ümbritseva õhuga süttimisohtliku segu ja viia tulekahju või plahvatuseni. Põlevgaasi sisalduse kasvades kasvab ka tulekahju risk. Kui sellise ohtliku aine sisaldus ületab ülemise süttimispiiri, siis õhk küllastub ja süttimine muutub vähem tõenäoliseks. Ohtlikust ainest eralduv gaas, aur, tolm jms ei tohi levida ühest ruumist teise ega väljapoole neid.

Ruumides, kus ladustatakse eriti tuleohtlikke vedelikke, on erinevate tuletõkkesektsioonide ventilatsioon üksteisest eraldatud, näiteks tuleiibriga, et vältida tule levikut. Olenevalt ruumist võib seal olla nii loomulik kui ka sundventilatsioon. Näiteks võib mistahes ohtliku aine ballooni ladustamise ruum olla ka loomuliku ventilatsiooniga. Ventilatsioon peab tagama ohtliku aine kogusest tuleneva ohu minimeerimise. Ventilatsiooni tõhustamine ja piisavus tagatakse koht-äratõmbe paigutamisega saasteallikale võimalikult lähedale, et eemaldada saasteained nende tekkekohas. Selle näiteks on tõmbekapid koolis keemiaklassis ja Eesti Kohtueksperimenti Instituudi laboris. Lisaks ei tohi **lõike 5** kohaselt ohtlikku ainet ladustada ventilatsiooniruumis, sest õnnetuse korral on oht, et ohtlik aur liigub ühest ruumist teise ja põhjustab lisaohu. Ventilatsiooni kiireks ja ohutuks väljalülitamiseks on eelistatud, kui väljalülituskoht asub väljaspool ruumi, kus hoitakse ohtlikku ainet.

Lõike 6 kohaselt peab kõrvalise isiku juurdepääs ohtliku aine ladustamise kohale olema tõkestatud. Selleks, et vältida seda, et inimene tekitab ohtu ohtliku aine ladustamise kohale või ohtlikud ained tekitavad ohtu inimesele, ja vähendada õnnetuse tagajärgi, on vaja hoida kõrvalised isikud ohtliku aine ladustamise kohast eemal. Eriti on see vajalik avalikes ruumides käideldavate ohtlike ainete puhul, näiteks koolides ja lasteaedades basseinekemikaalid ning muud pesukemikaalid. Samamoodi on vaja tagada ohutus tööstuses, sealhulgas ettevõtte ohtliku aine ladustamise kohas, eriti kui territoorium ei ole piiratud aiaga või tagatud ei ole valve. Ohtliku aine ladustamise kohad, sealhulgas mahuti tühjendamis- ja täiteavad, peavad võimaliku vandalismiohu vältimiseks olema lukustatud, et vähendada võimalikku ohtu inimese tervisele, keskkonnale ja varale.

Lõike 7 kohaselt tuleb ohtliku aine ladustamise kohas, kus on oht, et ohtliku aine mahuti või pakend saab mehaaniliselt vigastada, paigaldada otsasõidu vältimise tõkis. See nõue peab tagama, et inimene või auto või muu masin ei tekitaks ladustamiskohale lisaohu. Tõkis või vajadusel tõkised leevendavad ka õnnetuse võimalikke tagajärgi, vähendades näiteks löögi-tugevust.

Lõike 8 kohaselt peab ohtliku aine ladustamise koht olema territooriumil põlevmaterjalist ja elu- või töökohaga hoone välisseinast vähemalt kuue meetri kaugusel.

Põlevmaterjalid, näiteks kuivanud hein, puud, puidust alused ja papijäätmed, võivad õnnetuse, näiteks tulekahju korral ohustada ohtliku aine ladustamise kohta. Seeläbi võib õnnetus eskaleeruda, näiteks tuli levida ühest kohast teise, mis suurendab tagajärgede ulatust ja raskust. Samamoodi võib põlevmaterjal kanda ohtliku aine süttimise korral tuld edasi ja suurendada ohtu. Seega tuleb neid hoida üksteisest eemal.

Kuuemeetrine kuja tagab ohtliku aine õnnetuse, näiteks selle süttimise, plahvatuse või lekke korral võimalikult väikese mõju läheduses hoonele. Samamoodi tagab kuuemeetrine kuja eelkõige tulekahju korral võimalikult väikese mõju läheduses ladustatavatele ohtlikele ainetele. Kuuemeetrine kuja on otseses seoses väiksema maapealse hoidla kujaga (eelnõu § 11). Selliselt kehtestatakse kujadele sarnased nõuded ning kuja tagab vajadusel ka operatiivteenistusele ligi- ja läbipääsu.

Ehkki jaemüüjale määruse ohtliku aine ladustamise tuleohutusnõudeid ei kohaldata, on siiski ka näiteks tanklas oluline tagada ohutus ja arvesse tuleb võtta põlevmaterjali ladustamise tuleohutusnõudeid (vt ka eelnõu § 6 selgitust). Klaasipesuvedelike ja küttepuude ladustamine tanklapoe välisseina ääres on levinud praktika, kuid tuleks siiski arvesse võtta, et ohtlikud ained ja põlevmaterjal ei sobi lähestikku ladustamiseks. Kui ohutuma koha valik on näiteks krundi

väiksuse tõttu keeruline, tuleks tagada pidev valve ja seire, et võimalikke ohuolukordi märgataks ja neile reageeritaks kohe, samuti võimalikult sobiv mahuti või pakend ja piiratud ladustamiskogus.

Lõike 9 kohaselt on lubatud eelnõu §-des 11–13 sätestatud miinimumkuja ehitusprojektis vähendada, kui kasutatakse arvutuslikku tõendust, kaitseseina, kaitsevallitist, udusüsteemi, piserdussüsteemi või muud samalaadset meetodit. See tähendab, et kui soovitakse vähendada hoidla, ammoniaagirajatise või hapniku hoiukoha miinimumkuja teistest ehitistest, tuleb ehitusprojektis näidata, millist riskide leevendamise meetet soovitakse kasutada. Ehitusprojekti koostamine on vajalik, et nii kohaliku omavalitsuse üksus kui ka päästeasutus saaksid planeeritavast tegevusest teada ning annaksid kooskõlastuse ja soovitused. Üle 60 m² ehitisealuse pinnaga hoidla rajamine, ümberehitamine või laiendamine on ehitusseadustiku lisa 1 kohaselt ehitusloakohustuslik, mis omakorda tähendab ehitusprojekti koostamist ja selle kooskõlastamist asjaomaste asutustega. Seejuures võib lõike 9 alusel vähendada ka olemasoleva hoidla, ammoniaagirajatise ja hapniku hoiukoha kuja, aga selleks tuleb samuti koostada ehitusprojekt, milles näidatakse võetavad meetmed.

Lõike 10 kohaselt peab ohtliku aine ladustamisel tagama lekke piiramiseks ja neutraliseerimiseks sobivate vahendite olemasolu. Võimaliku lekke eskaleerumise ja tagajärgede vähendamiseks peab ohtliku aine käitleja kasutama sobivaid piiramis- ja neutraliseerimisvahendeid. Need võivad olla absorbent, mittesüttiv imav materjal, poom, matt jms. Oluline on veenduda, et vahendid oleksid sobilikud puutuma kokku lekkinud ohtliku ainega. Näiteks on lekke korral teatud juhtudel hea kasutada absorbeeriva materjalina saepuru. Samas väävelhappele, eriti tugeva ja kontsentreeritud aine korral, saepuru ei sobi, sest tekib süttimisoht. Et vältida ohu eskaleerumist ja ohtu minimeerida peab olema võimaliku lekkest tingitud reostuse piiramiseks vajalikus koguses ohtlikule ainele sobivat absorbenti, näiteks turvast või muud suure mahutavuse ja imamisvõimega looduslikku või sünteetilist absorbenti. Piiramis- ja neutraliseerimisvahendeid tuleb soetada koguses, mis vastab ohu suurusele. See tuleb mõelda alati iga kord enne ladustamist läbi.

Lõike 11 kohaselt tuleb ohtliku aine ladustamise koht märgistada töötervishoiu ja tööhutuse seaduse § 4 lõike 4 alusel kehtestatud sotsiaalministri 30. novembri 1999. aasta määruse nr 75 „Ohumärguannete kasutamise nõuded töökohas“ kohaselt. Selleks, et mõista, millised on ohtliku aine ladustamise koha ohud, on äärmiselt oluline lisada sellele märgistus. Seeläbi on võimalik saada infot, kas ladustatakse tule-, keskkonna- või terviseohtlikke aineid. Märgistus annab teavet võimaliku ohu ja selle liigi kohta.

Eelnõu §-des 11–13 määratakse hoidla, ammoniaagirajatise ja hapniku hoiukoha kuja. Kehtivas õiguses on reguleeritud vaid hoidla kuja, ammoniaagirajatise ja hapniku hoiukoha kuja määratud ei ole. Paragrahvide 11–13 tabelites kohaldatakse kuja hoidla, ammoniaagirajatise või hapniku hoiukoha mahutavuse järgi nii, et kui mahutavus on mahutavusvahemiku piiiri peal, kohaldatakse väiksema vahemiku kuja. Näiteks, kui hoidla on 100 kuupmeetrit, on selle maapealse mahuti kuja vähemalt 30 meetrit. Selline lähenemine on lihtne ja hõlpsalt täidetav.

Eelnõu §-s 11 sätestatakse nõuded hoidla kujale.

Naftasaaduseks loetakse eelnõus naftast rafineerimise teel saadud kütust, põlevkiviõiliks põlevkivist toodetud vedelkütust ja biokütuseks vedelkütust, mida kasutatakse sisepõlemismootoris ja mis on toodetud biomassist.

Praegused hoidla kujud on rangemad kui eelnõukohased. Seda peamiselt seetõttu, et hoidlad on hetkel jagatud liialt suurtesse klassidesse ja kujud samuti kohati ülepaisutatud. Praegused hoidla kujud on keskkonnaministri 20. septembri 2019. aasta määruse nr 42 „Naftasaaduse, põlevkiviõli, selle saaduse või biokütuse hoidla ehitamise ja kasutamise nõuded ning kuja täpsustatud ulatus“ § 12 kohaselt järgmised:

- väike hoidla, mille maht on 3–10 m³ – vähemalt 25 m;
- keskmine hoidla, mille maht on 10–5000 m³ –
 - vähemalt 50 m kuni 1000 m³ hoidla puhul ja
 - vähemalt 100 m üle 1000 m³ hoidla puhul;
- suur hoidla, mille maht on üle 5000 m³ – vähemalt 150 m.

Eelnõuga nähakse hoidla maapealsele ja maa-alusele või maapinnaga kaetud mahutile ette erinevad kujud, arvestades hoidla suurust. Kujade kehtestamisel võeti aluseks Rootsi ja Soome samasisulised nõuded (vt seletuskirja lisa 1).

Lõikes 1 esitatakse tabel hoidla kuja kohta, mis peab sõltuvalt hoidla tüübist ja mahust olema erinev. Nii on näiteks maa-aluse mahuti puhul kuja väiksem, kuna maapind vähendab ohtu. Paragrahvis – nagu ka §-des 12 ja 13 – on lähtutud põhimõttest, et hoidla mahutavus on võrdsustatud võimaliku ohtliku aine kogusega, mida ladustatakse hoidlas tervikuna. Sealjuures ei ole oluline, kas hoidla koosneb ühest mahutist või kümnest. Samas on mitme mahuti puhul ka hoidla sees vajalik järgida mahutite vahemaid, et minimeerida võimaliku tulekahju korral tule leviku võimalust. Juhul, kui hoidla mahutavus jääb lõikes määratud mahutavusvahemike piiri peale, peab tagama miinimumkuja väiksema vahemiku järgi. Näiteks, kui hoidla mahutavus on täpselt 100 kuupmeetrit, on maapealse mahuti miinimumkuja 30 meetrit ning maa-aluse ja maapinnaga kaetud mahuti oma 15 meetrit.

Lõike 2 kohaselt on hoidla kuja eelnõu tähenduses hoidla mahuti välispinna või selle täitmis- või tühjendusava kõige väiksem lubatud kaugus:

- 1) suurõnnetuse ohuga või ohtlikust ettevõttest;
- 2) suure liiklustihedusega sõiduteest;
- 3) ravi-, majutus- või haridusasutusest;
- 4) kogunemishoonest;
- 5) elamust või
- 6) muust samalaadsest hoonest, mis ei ole seotud hoidla tegevusega.

Teisisõnu on hoidla kuja kõige väiksem lubatud kaugus hoidla mahuti välispinna või selle täitmis- või tühjendusava ja KemS-i kohase suurõnnetuse ohuga või ohtliku ettevõtte ehitiste või muude ehitiste vahel, et vältida õnnetuse korral raskeid tagajärgi. Suure liiklustihedusega sõidutee all peetakse silmas eelkõige liiklusmagistraali või suure liikluskoormusega linna-tänavat, mitte kvartalisest teed või väikest kõrvalteed, kus liikluskoormus ei ole suur.

Lõike 3 kohaselt määratakse üle 500 m³ mahutavusega hoidla kuja ehitusprojektis igal üksikjuhul eraldi riskihinnangu põhjal, kuid see ei tohi olla väiksem kui kuni 40 meetrit maapealse või kuni 20 meetrit maa-aluse ja maapinnaga kaetud mahuti puhul.

Riskihinnangu all ei mõelda KemS-i alusel riskianalüüsi koostamist, vaid planeeringu või ehitusprojekti koostamisel riskide hindamist, mida peaksid tegema kõik, kelle kavandatava hoidla mahutavus on üle 500 m³. Riskihinnang peab olema planeeringu avalikustamisel olemas ja võib olla ka osa keskkonnamõju hindamisest, sealhulgas strateegilisest hindamisest. Juhul,

kui riskihinnang on jäänud planeeringu koostamisel tegemata, tuleb see teha ehitusprojekti koostamisel ja seda tuleb kajastada selle eriosas. Näiteks saab suurõnnetuse ohuga ja ohtlike ettevõtete kohta täpsemalt lugeda Päästeameti juhendist¹², millest võivad juhinduda ka kõik teised ettevõtjad. Riskihinnangus arvestatakse tehnoloogilise protsessi ja käideldavate ohtlike ainete ning uuritakse võimalike õnnetuste liike, tekkepõhjuseid, asukohti ja tagajärgede ulatust. Olemuselt ei ole riskihinnang uus, kuigi seda ei pruugi olla nii nimetatud – planeerimisel ja projekteerimisel otsitakse alati riske vähendavaid meetmeid ning ohutuimat kohta hoidlale.

Lõike 4 kohaselt on üldjuhul hoidla kujas keelatud tegevus, mis ei ole seotud hoidla kasutamisega. Samas on hooldus- ja remonditööd, näiteks niitmine, sobiliku tööriistaga hoidla mahuti ümber ja peal lubatud, sest hoidla käitleja kohustus on tagada hoidla heakord ja ohutus.

Lõike 5 kohaselt võib hoidla kujas asuda tööstus-, transpordi-, lao-, põllumajandus-, pääste- või politseihoone või KemS-i tähenduses suurõnnetuse ohuga ettevõtte või ohtliku ettevõtte ehitised, kui hoidla teenindab sellist hoonet või ettevõtet.

See tähendab, et kui nimetatud asutuste või ettevõtete tegutsemiseks on vaja hoidlat, võib selle rajada, ilma et tagataks sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud kuja hoidla ja ehitise vahel. Hoidla kuja tuleb aga tagada territooriumivälise hoonega või kavandada ohtude vähendamiseks ehitusmeetmeid, näiteks kaitsesein, kaitsevallitis, udusüsteem või piserdussüsteem. Sellisel juhul koostatakse töökeskkonna riskianalüüs, mille põhjal selguvad ettevõtte või asutuse tegevuse ja territooriumiga seotud riskid ning milles nähakse ette nende maandamise meetmed. Päästel ja politseil on vaja hoida oma territooriumil vedelkütusevaru, et ka kriisiolukorras, kus avalikud kütusetanklad ei pruugi vajalikku varustatust tagada, oleks võimalik operatiivsõidukeid vähemalt mõnda aega vajaduse järgi tankida ja jätkata nii põhiülesannete täitmist. Päästehoonetes on olemas oskused ja vahendid, et kiirelt õnnetustele reageerida. Sageli paikneb ka politsei päästega samas hoones. Eelnõus käsitatakse politseihoonena eelkõige kordonihooneid, mis asuvad eemal asustusest ja kus saab vajalikku kütusevaru hoida viisil, mis ei kujuta ohtu teistele ehitistele.

Samuti võib hoidla kujas asuda ehitised, mis teenindab hoidlat. Selline ehitised võib olla näiteks pumbajaam või muu hoidlaga tehnoloogiliselt seotud ehitised. Samuti lubatakse vähemalt kuue meetri kaugusel hoidlast tegevust, mis on seotud lõikes nimetatud ettevõtte või asutuse ehitise tegevusega, näiteks kui on vaja rajada laadimisestakaad, et teha ettevõttele vajalikke laadimistöid, või parkida sõidukeid. Ka KemS-i tähenduses suurõnnetuse ohuga ettevõtte ja ohtliku ettevõtte territooriumile tohib hoidla rajada ainult juhul, kui see teenindab ainult seda ettevõtet.

Lõike 6 kohaselt tuleb lähtuda hoidla ehitamisel nõuetest, mis on sätestatud veeseaduse § 142 alusel keskkonnaministri 20. septembri 2019. aasta määrusega nr 42 „Naftasaaduse, põlevkiviõli, selle saaduse või biokütuse hoidla ehitamise ja kasutamise nõuded ning kuja täpsustatud ulatus“. Sellega on kehtestatud veekaitsega seotud planeerimis-, ehitus- ja eksploatatsiooninõuded põlevkiviõli või selle saaduse või biokütuse hoidmisehitise kohta. Need nõuded on kehtestatud inimese tervise kaitseks, keskkonnoohtliku olukorra vältimiseks ja veereostuse ärahoidmiseks.

Eelnõu §-s 12 sätestatakse nõuded ammoniaagirajatise kujale. Ehkki ammoniaak tekitab peamiselt tervise- ja keskkonnoohtu, ei tohi siiski alahinnata ka võimalikku tuleohtu.

¹² Päästeamet. [Kemikaaliseaduse § 32 juhendid](#). Vaadatud 11.04.2024.

Ammoniaak võib lekkida näiteks külmutusseadmest keskkonda tavaliselt ohutusseadme või muu seadme rikke tõttu, näiteks toru- või ventiilirike. Vähem levinud on külmutusseadme purunemine, mis võib järsku vabastada suure koguse ammoniaaki. Ammoniaak ärritab hingamisteid ja ärrituse tugevus sõltub ammoniaagi kontsentratsioonist. Vedela ammoniaagi pritsmed võivad põhjustada ka nahasöövitust ja külmakahjustusi. Ammoniaak põleb suletud ruumis, kuid mitte õues ilma toetava leegita. Ammoniaagi vabanemise tagajärg võib olenevalt saastumisest määreõliga olla ka plahvatus. Sealjuures võib ammoniaagiga külmutusseadme määreõlide segu plahvatuse ulatus olla palju laiem kui puhta aine lekke tagajärjel toimunud plahvatus. Ammoniaagi süttimiseks on vaja süttimisallikat, ja kuigi selle energia on minimaalne, on see võrreldes teiste ohtlike ainetega siiski märkimisväärne. Ammoniaagirajatise kuja kehtestamisel on võetud arvesse Soome Turvalisus- ja Kemikaaliameti (Tukes) juhendit¹³, kuna praktika on Eestile sarnane.

Lõikes 1 esitatakse tabelis ammoniaagirajatise kuja sõltuvalt rajatise mahutavusest. Kuja sõltub mitmest tegurist, näiteks tehase tüübist, ammoniaagi kogusest ja selle temperatuurist ning aurustajasse viiva toru läbimõõdust. Kuja antakse eelnõu normitehnilise märkuse kohaselt kahte tüüpi rajatiste jaoks: A-tüüpi rajatis, mille puhul on kõik seadmed masina- või tootmisruumis, välja arvatud kondensaator ja selle torustik, ning B-tüüpi rajatis, mis on muu kui A-tüüpi rajatis. Lühidalt tähendab see, et A-tüüpi on hoonesisesed ja B-tüüpi hoonevälised rajatised.

Lõike 2 kohaselt on ammoniaagirajatise kuja eelnõu tähenduses kõige väiksem lubatud kaugus:

- 1) suurõnnetuse ohuga või ohtlikust ettevõttest;
- 2) suure kasutatavusega sõiduteest;
- 3) ravi-, majutus- või haridusasutusest;
- 4) kogunemishoonest;
- 5) elamust või
- 6) muust samalaadsest hoonest, mis ei ole seotud ammoniaagirajatise tegevusega.

Lõike 1 tabelis on määratud hoonetele ja rajatistele erinevad kujad, et tagada optimaalne miinimumkaugus, võttes arvesse võimalikke tagajärgi nendele ehitistele.

Lõike 3 kohaselt määratakse üle kümnetonnise mahutavusega ammoniaagirajatise kuja ehitusprojekti igal üksikjuhul eraldi riskihinnangu põhjal (vt § 11 lg 3 selgitust), kuid see ei tohi olla väiksem kui sama paragrahvi lõikes 1 sätestatud kolme- kuni kümnetonnise mahutavusega ammoniaagirajatise kuja.

Eelnõu §-s 13 sätestatakse nõuded hapniku hoiukohale ja selle kujale.

Lõike 1 kohaselt ei tohi hapniku hoiukoht paikneda põlevmaterjalist hoone seina, põlevmaterjali ega süttimisallika läheduses ega sellise tulekoormuse läheduses, mis võib põhjustada intensiivset soojuskiirgust. Suureneva hapnikukontsentratsiooni peamine oht on, et põlevmaterjal süttib kergemini ja põleb ägedamalt ning tuli levib kiiremini. Vedela hapniku pritsmed põhjustavad ka külmakahjustusi. Hapniku hoiukoha kuja kehtestamisel on võetud arvesse Soome Turvalisus- ja Kemikaaliameti (Tukes) juhendit¹⁴, kuna praktika on Eestile sarnane.

Lõikes 2 määratakse, kui suur peab hapniku hoiukoha kuja olema:

- 1) suurõnnetuse ohuga või ohtlikust ettevõttest;
- 2) suure liiklustihedusega sõiduteest;
- 3) ravi-, majutus- või haridusasutusest;

¹³ Finnish Safety and Chemicals Agency (Tukes). [Tuotantolaitosten sijoittaminen](#), lk 33.

¹⁴ Sealsamas, lk 32.

- 4) kogunemishoonest;
- 5) elamust või
- 6) muust samalaadsest hoonest, mis ei ole seotud hapniku hoiukoha tegevusega.

Kuja määramisel tuleb võtta arvesse ka hapniku hoiukoha toruliitmikke ja turventiile, millest võib tekkida leke. Euroopa Tööstusgaaside Assotsiatsiooni 2006. aasta soovitusel ei ole alla 25% hapnikutase välitingimustes ohtlik.¹⁵ Vedela hapniku basseini aurustuv külm aur moodustab nähtava udupilve, kui õhuniiskus kondenseerub. Hapnikukontsentratsioon väljaspool nähtavat udupilve on tavaliselt alla 25% ja seega ei kujuta endast ohtu.

Lõike 3 kohaselt on hapniku hoiukoha kuja eelnõu tähenduses kõige väiksem lubatud kaugus:

- 1) suurõnnetuse ohuga või ohtlikust ettevõttest;
- 2) suure liiklustihedusega sõiduteest;
- 3) ravi-, majutus- või haridusasutusest;
- 4) kogunemishoonest;
- 5) elamust või
- 6) muust samalaadsest hoonest, mis ei ole seotud hapniku hoiukoha tegevusega.

Lõikel 3 on selgitav eesmärk ja seda tuleb lugeda koosmõjus lõikega 2.

Lõike 4 kohaselt määratakse üle 35 m³ mahutavusega hapniku hoiukoha kuja ehitusprojektis igal üksikjuhul eraldi riskihinnangu põhjal (vt § 11 lg 3 selgitust), kuid see ei tohi olla väiksem kui 40 meetrit.

Lõigete 5 ja 6 kohaselt ei ladustata ehitises ühes ruumis või laosektsioonis põlevgaasi koos hapnikuga, välja arvatud juhul, kui seadme tööks on vaja korraga nii põlevgaasi kui ka hapnikku. Hapnikuballoon ei tohi kokku puutuda rasva, õli või muu tuleohtliku vedeliku või gaasiga. Ohtlike ainete eraldamine on äärmiselt vajalik, et vältida isesüttimist, plahvatust või tulekahju raskeid tagajärgi. Kui seadme tööks on vaja korraga nii põlevgaasi kui ka hapnikku, näiteks kasutatakse atsetüleenit ja hapnikku korraga keevitusel, on väga oluline järgida ohutusnõudeid, sest ainete segunemisel võivad olla rasked tagajärjed.

Eelnõu §-s 14 kehtestatakse rakendussätted.

Lõike 1 kohaselt tuleb rakendada määruse lisa 3 hiljemalt 1. jaanuarist 2025, kuid siiski esimesel võimalusel. Lisas 3 reguleeritakse ohtlike ainete ühtesobivust. Võrreldes kehtiva määruse lisaga 2 reguleeritakse lisaks mürgise gaasi ladustamist ja täpsustatakse osa ohtliku aine klasside ühtesobivust, näiteks määratakse ainete ladustamise viis, kui neid ei ole vaja eraldada, ja osa aineid, mida tuli seni eraldada, lubatakse hoida koos. Seega on üleminekuaeg asjakohane. Ehkki on võimalus ohtlike ainete eraldamise või eraldi hoidmise asemel kasutada kohe alusvanne või vallitusalasid, on siiski mõistlik jätta ettevõtjatele aega uute nõuetega kohanemiseks.

Lõike 2 kohaselt ei kohaldata määruse § 12 ja § 13 lõikeid 1–4 ammoniaagirajatistele ja hapniku hoiukohtadele, mis ehitati või mille ehitamist alustati enne määruse jõustumist. Olemasolevaid ammoniaagirajatisi ja hapniku hoiukohti on keeruline hakata muutma. Seega ei kohaldata neid nõudeid tagasiulatuvalt. Paragrahvi 11 nõudeid hoidla kujale leevendatakse. Seega pole nende rakendamiseks eraldi sätet vaja. Olemasolevate rajatiste puhul hinnatakse nende kasutusele võtmisel kehtinud nõuete täitmist. Kui soovitakse mahutiparki laiendada või

¹⁵ Sealsamas.

uuendada, tuleb võtta kuja määramisel aluseks määrus, sest ehitamine on ka laiendamine või ümberehitamine. Samuti tuleb võtta nõudeid kujale arvesse, kui planeeritakse ettevõtte territooriumile uut rajatist.

Eelnõu §-ga 15 tunnistatakse kehtetuks kehtiv määrus.

Eelnõu §-ga 16 sätestatakse määrase jõustumise ajaks 1. juuli 2024, sest eelnõuga rakendatakse seadust 346 SE, mille asjaomased sätted jõustuvad sellel kuupäeval.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on seotud Euroopa Liidu õigusega. Selle koostamisel on võetud arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta direktiivi 2012/18/EL ohtlike ainete seotud suurõnnetuse ohu ohjeldamise ning nõukogu direktiivi 96/82/EÜ muutmise ja hilisema kehtetuks tunnistamise kohta¹⁶.

4. Määruse mõjud

Eelnõuga ei looda uut põlevmaterjalide ladustamise regulatsiooni, mistõttu ei ole vaja ka olukorras, kus mõju on sihtrühma suuruse tõttu oluline, seda eraldi täpsemalt hinnata. Kuna eesmärk on lihtsustada nõudeid põlevmaterjali ladustamisele, loob eelnõu hoopis selgema ja läbipaistvama regulatsiooni ning ei sunni sihtrühma tegema neile negatiivse mõjuga tegevust. Küll aga võib ohtliku aine ladustamise uuendatud tuleohutusnõuete järgimine mõnel juhul tuua sihtrühmale kaasa kohanemisvajaduse, ehkki KemS-i § 8 lõikes 1 on nähtud ka praegu ette kohustus käidelda kemikaali inimese elule ja tervisele ning asjale ja keskkonnale ohutult. See tähendab, et juba praegu peavad kõik, kes kemikaaliga kokku puutuvad, järgima KemS-i nõudeid, sealhulgas tuleohutusnõudeid. Kahjuks on kemikaali ladustamise tuleohutusnõudeid olnud siiani vähe. Samas, kui sihtrühm on järginud kehtiva määrase lisa 2 ladustamisnõudeid, on asjakohane võtta aluseks ka uuendatud nõuded, mis omakorda annab suuremad võimalused ohtlike aineid ohutult ladustada.

4.1. Lihtsustatakse põlevmaterjali ladustamise tuleohutusnõudeid, sealhulgas kaotatakse ära nõue järgida põlevmaterjali ladustamisel vahemaad kinnistu välispiirini

4.1.1. Mõju majandusele

Sihtrühm

Kindlat sihtrühma, kellele avaldab muudatus otsest mõju, ei ole võimalik piiritleda. Muudatus avaldab vähemalt kaudset mõju kõigile Eesti täisealistele elanikele, aga ka näiteks asutustele ja Eestis tegutsevatele ettevõtjatele – kõigile, kellel on vaja põlevmaterjali või ohtlikku ainet ladustada. Seega on sihtrühm suur.

Avalduv mõju ja mõju olulisus

Eelnõuga täpsustatakse peamiselt jäätmete ladustamist: kaotatakse ära nõue järgida jäätmete ladustamisel ettenähtud kaugust kinnistu välispiirist. Muudatusega luuakse võimalus jäätmeid ladustada selleks kõige sobivamas kohas eeldusel, et tagatud on päästetöö võimalus ja jäätmed asuvad hoonetest eemal. Lisatakse võimalus ladustada hoone keldris küttepuid ja generaatori tööks vajalikku kütust. Sihtrühm ei pea oma käitumist muutma ega uute nõuetega kohanema.

¹⁶ [ELT L 197, 24.07.2012, lk 1–37.](#)

Kuna põlevmaterjali ja jäätmete ladustamise nõuded muudetakse lihtsamaks ja selgemaks ning täpsustatakse nõudeid ohtlike ainete ladustamisele, on mõju sihtrühma suuruse tõttu küll **oluline, aga selgelt positiivne.**

4.1.2. Mõju riigiasutuste töökorraldusele

Sihtrühm

Päästeamet. Päästeametis töötab umbes 2200 teenistujat. Muudatus mõjutab eelkõige ohutusjärelvalve ametnikke, keda on suurusjärgus 100. Arvestades Päästeameti teenistujate koguarvu, on sihtrühm pigem väike.

Avalduv mõju ja mõju olulisus

Üle 1000 m³ põlevmaterjali lahtisel ladustamisel tuleb ladustajal koostada põlevmaterjali lahtise ladustamise plaan ja esitada see teadmiseks Päästeameti asukohajärgsele päästekeskusele. Kuna põlevmaterjali lahtise ladustamise plaani ei ole vaja enam kooskõlastada, väheneb Päästeameti ametnike töökoormus ning kokkuvõttes avaldab muudatus Päästeametile **positiivset mõju.**

4.2. Täpsustatakse ohtliku aine ladustamise tuleohutusnõudeid

Seadusega 346 SE tunnistatakse veeseaduses kehtetuks nõuded **hoidla kujale**, kuna need ei ole olulised vee kaitseks, vaid eelkõige tuleohutuse tagamiseks. Seega ei ole eelnõukohased nõuded sisult uued, vaid muutub õigusakt, milles need kehtestatakse. Nõuded hoidla kujale on võrreldes veeseadusega leebemad, sest täpsustatakse hoidla naftasaaduse, põlevkiviõli ja selle saaduse ning biokütusemahuti võimalikku suurust ning kehtestatakse hoidla mahutavuse järgi vajalikud kujad. Kokkuvõttes puudub eelnõul selliste ainete ladustajatele otsene mõju ja mõju pikemalt ei analüüsita.

Nõuded **ammoniaagirajatise ja hapniku hoiukoha kujale** kehtivad edasiulatuvalt. Olemasolevale ammoniaagirajatisele ja hapniku hoiukohale nõudeid ei kohaldata. Päästeamet annab planeerimis- ja ehitusloa menetluses kuja kohta juba praegu soovitusi ning sihtrühm on nendega arvestanud. Seetõttu ei kaasne sihtrühma käitumises muutusi ega avaldu lisamõju.

Mõju majandusele

Sihtrühm

Ohtliku aine ladustajad, kes hindavad iga kord enne ohtliku aine käitlemist selle kogust ja omadusi ning teevad otsuse, kas lähtuda ladustamisel määrusest. Sihtrühma suurust on raske hinnata, sest kuna KemS-i § 3 lõike 3 kohaselt on kemikaali käitlemine muu hulgas selle hoidmine, saab seda tõlgendada nii, et ka ohtliku aine ladustamisele tuleb kohaldada tuleohutusnõudeid. Keeruline on öelda, kui palju on Eestis ettevõtjaid, kes käitlevad kemikaale ning hindavad oma tegevust ja käideldavaid ohtlikke aineid, sealhulgas nende kogust, selliseks, et ladustamisel juhendada määrusest. Eelnõu koostajatel on olemas vaid teave suurõnnetuse ohuga ja ohtlike ettevõtete kohta, keda on Eestis suurusjärgus 340.

KemS-i § 2 lõike 1 kohaselt kohaldatakse KemS-i kemikaalile ja seda sisaldavale tootele ning nende käitlemisele niivõrd, kui võrd seda ei ole reguleeritud muu seadusega, Riigikogu ratifitseeritud välislepinguga või Euroopa Liidu õigusega. KemS-i § 8 lõikes 1 on sätestatud, et kemikaali tuleb käidelda inimese elule ja tervisele ning asjale ja keskkonnale ohutult, st KemS-i kohaselt kemikaali käitleja peab juba praegu käitlema, sealhulgas ladustama, ohtlikke aineid

ohutult nii inimese tervisele kui ka keskkonnale. Eelnõu ongi suunatud eelkõige kemikaali käitlejatele, et tagada ohtlike ainete ladustamisel tuleohutus.

Nõuded suurõnnetuse ohu vähendamiseks tulenevad Euroopa Liidu õigusest, näiteks direktiivist 2012/18/EL, ja juhenditest. Eelnõuga koondatakse olulised tuleohutusnõuded, mille järgimine muudab ohtlike ainete ladustamise ohutumaks.

Avalduv mõju ja mõju olulisus

Kõik ohtliku aine ladustajad on juba praegu KemS-i kohaselt kohustatud seda tegema inimese elule ja tervisele ning asjale ja keskkonnale ohutult. Määrus annab selleks üksnes selgemad juhised. Kas määruse nõudeid järgida või mitte, jääb ohtliku aine ladustaja igakordseks hinnanguks. Kui alternatiivsete meetoditega on tagatud samaväärne ohutus, ei pea määruse nõudeid järgima. Eelnõuga sätestatakse nõuded, mida ohtliku aine ladustaja saab täita, kui tal puudub muu viis ohtlikke aineid ohutult ladustada või kui ta pole hinnanud enne ladustamist selle riske. Nii saavad nõudeid järgida spaa ja veekeskuse, aga ka suurõnnetuse ohuga ettevõtte omanik. Et ka siiani on pidanud ohtlikke aineid ladustama ohutult, kuid täpsemaid juhiseid ei olnud kehtestatud, on tänu õigusselguse suurenemisele eelnõul **positiivne, kuid pigem väheoluline mõju**. Eelnõu lisa 3 rakendamiseks antakse ka üleminekuäeg, et sihtrühm saaks lisanõuetega kohaneda.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Eeldatavaid tegevusi, kulusid ja tulusid eelnõu rakendamisega ei kaasne. Eelnõuga täpsustatakse olemasolevaid nõudeid ja pigem leevendatakse neid. Uusi kohustusi otseselt ei lisata. Peamiselt on nõuded samad, mis kehtivas määruses. Nõuded hoidla kujale on praegu vee-seaduses. Need tuuakse sellest eelnõuga üle ja leevendatakse neid. Nõuded ammoniaagirajatise ja hapniku hoiukoha kujale kehtivad vaid uute ehitiste kohta, olemasolevatele ja ehitatavatele neid ei kohaldata. Lisaks kehtestatakse üleminekuäeg eelnõu lisa 3 rakendamiseks, et sihtrühm jõuaks ohtlike ainete ühtesobivuse täpsemate nõuetega kohaneda.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. juulil 2024. aastal, sest sel kuupäeval jõustuvad seaduse 346 SE sätted, millega tunnistatakse hoidla kuja regulatsioon veeseaduses kehtetuks. Kuna ka määruse teiste nõuete rakendamisega ei kaasne lisategevusi, puudub vajadus planeerida kohanemiseks lisa-äega.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Kliimaministeriumile ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumile ning arvamuse avaldamiseks Päästeametile, Sisekaitseakadeemiale ja Transpordiametile ning Autode Müügi- ja Teenindusettevõtete Eesti Liidule, Eesti Keemiatööstuse Liidule, Eesti Tuleohutuseksperptide Liidule, Eesti Tuleohutuspaigaldiste Hooldajate Keskkliidule, Eesti Turvaettevõtete Liidule ja MTÜ-le Eesti Tuleohutus-spetsialistid.

Eelnõu kohta esitasid märkusi Kliimaministerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium, Päästeamet, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Kaupmeeste Liit, Eesti Keemiatööstuse Liit, Eesti Tuleohutuspaigaldiste Hooldajate Kesklit ning MTÜ Eesti Tuleohutusspetsialistid (vt seletuskirja lisa 2).